

# امام ربانی و مکتوباتی (ردیه)

احمد عونی قونوق  
۱۹۳۴

Hazırlayanlar  
Duygu Kara-Mine Kara  
2020

ahmedavnikonuk.com

## Önsöz

Ahmed Avnî Konuk Hazretleri İmâm Rabbânî ve Mektûbât Risâlesi'ni 1934 yılında kaleme almıştır.

Avnî Bey, İmâm Rabbânî ve Mektûbât'a reddiye yazmasının sebebini risâlenin girişinde; *“Bu risâlenin yazılmasında ki sebep budur ki: mukaddemâ Tarik-i Nakşîyye müntesib olduğu haber verilen bir zât tarafından birkaç mes'ele hakkında yazılan suâllere cevâb vermekliğim ba'zı rüfekâ tarafından teklif edilmiş ve fakîr o suâlleri de aklım erdiği kadar cevâblar yazmış idim. Bu cevâblar üzerine bu zât bir vaz '-ı muhâlif alarak muhâberâtı içinden çıkılmaz bir vâdiye döktü. Ve Şeyh-i Ekber Muhyiddîn İbn Arabî (k.s.) hazretlerinin maârifini istihfâf ve İmâm Rabbânî'den ve Rükneddîn Alâü'd-Devle Simnânî'den başka tarîk ma'rifetten yükselen zevât olmadığını beyân ve bu muhâbere münâsebetiyle Fakîr tarafından sorulan suâllerin cevâbını vermekten ızhâr-ı acz ederek İmâm Rabbânî'nin Mektûbât'ını mütâlaâ etmemi tavsiye etti. Ve bunları anlamak için ilm-i kelâmda mütebahhir olmak lâzım geleceğini de kayd etti. Ve vahdet-i vücûd mes'elesinin bir girdâb olup bu i'tikâdda bulunanların âhirette hatâlarını anlayacaklarını da ilâve eyledi...”* şeklinde açıklamıştır.

Avnî Konuk Hazretleri'nin *Tarik-i Nakşîyye müntesib olduğu haber verilen bir zât* olarak ismini zikr ettiği kişi ise Muhammed İhsan (Oğuz)'dur. İhsan Oğuz ve Avnî Konuk arasında vahdet-i vücûd ve vahdet-i şühûd mes'elesinden kaynaklı karşılıklı mektuplaşmalar olmuş ve İhsan Oğuz, *vaz '-ı muhâlif alarak muhâberâtı içinden çıkılmaz bir vâdiye dökmüş ve sonuç olarak İmâm Rabbânî ve Mektûbât isimli reddiye risâlesi ortaya çıkmıştır.* Ahmed Avnî Konuk ve İhsan Oğuz arasındaki mektupların içeriği bu risâlede belirtilmemiş olsa da risâlenin de içinde bulunduğu elyazması eserde mündericidir. Bu çalışmamızda sadece risâle ele alındığı için diğer yazılar hariç tutulmuştur.

Risâle, Atatürk Kitaplığında (OE\_Yz\_1812) demirbaş numarasıyla kayıtlı bulunan elyazması eserin sonunda yer almaktadır. Risâlenin sayfa sayısı Avnî Bey'in el yazısıyla 79 sayfa olup esas alınan nüsha müellif tarafından istinsâh edilmiştir.

Eserin rika halinde ki sayfa numaraları, elyazması nüshayla karşılaştırma yapılırken kolay olması açısından sayfa başlangıcında ( ١ ) ( ٢ ) vb. şeklinde yazılmıştır. Belirtilen sayfa numaraları el yazısıyla olduğundan sayfa uzunlukları matbu metinde değişiklik gösterebilmektedir.

Eserde herhangi bir sadeleştirme yapılmamış ve benzer kelime kullanımına gidilmemiş olup aslına uygun olarak rika metin matbu metin haline getirilmiştir.

## بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بو رساله‌نك يازلمسنده كي سبب بودركه: مقدا طريق نقشى يه منتسب اولديغى خبر ويريلن بر ذات طرفندن بر قاچ مساله حقنده يازيلان سؤالره جواب ويرمكلكم بعض رفقا طرفندن تكليف ايدلمش و فقيره او سؤالرده عقلم ايرديكي قدر جوابلر يازمش ايدم. بو جوابلر اوزرينه بو ذات بر وضع مخالف آلهرق مخابراتى ايجندن چيقلماز بر واديه دوكدى. و شيخ اكبر محى الدين ابن عربى قدس سره حضرتلرينك معارفنى استخفاف و امام ربانيدن و ركن الدين علاءالدوله سمنانيدن باشقه طريق معرفتده يوكسلن زوات اولمديغى بيان و بو مخابره مناسبتيله فقير طرفندن صورولان سؤالرك جوابنى ويرمكدن اظهار عجز ايدهرك امام ربانينك مكتوباتنى مطالعه ايتمه مى توصيه ايتدى. و بونلرى اكلامق ايجون علم كلامده متبحر اولمق لازم كله جكنى ده قيد ايتدى. و وحدت وجود (۲) مسأله‌سنگ بر كرداب اولوب بو اتقادده بولنانلرك آخترده خطالرينى اكلايه جقلىرى ده الاوه ايله‌دى. بو ذاتك مكتوباتده كه ترهاتى چوقدر. بوراده ذكرى اوزون و لزومسزدر.

فقير شيخ اكبر و حضرت مولانا جلال الدين رومى و امثالى اكبرك قدس الله اسرارهم معارفى ايله مشغول اولديغمدن بو ذاتك استخفافى فقيره پك آغير كلدى. اساساً امام ربانينك شيخ اكبر محى الدين ضمن عربى قدس سره حضرتلرينك فصوص الهكلرى و فتوبات مكيله‌رى عليهنده اولديغى بيلير و فقط غايت نازك و غامض اولان وحدت وجود مسأله‌سنى لايقيه اكلامق هر كيمسيه مشكل اولديغندن بعض اوليا حضراتى كى شفقةً للعباد مخالفت ايتديكى ظن ايدرم. نته كيم مولانا جامى قدس سره نفهات الانس ده شويله بيوررلر [شيخ فقيح الدين عبدالسلام محى الدين عربى يه طعن ايدر ايدى. و زنديقدر دير ايدى. آكا بر كون اصحابى بزه قطبى كوستر (۳) ديديلر. ابن عربى پى اشارت ايتدى. سن آنك حقنده طعن ايدىيورسك ديديلر. ظاهر شرعى صاكارم ديه جواب ويردى.] و كذا ابو بكر يزدانيار ارموى حقنده ده شويله بيوررلر. [او ديمشدر كه صوفيه‌نك عليهنده سوز سويله‌دكىمى و اعتراض ايتديكىمى كورويورسكز. والله بن اونلرك عليهنده انجق غيرتدن دولاي سوز سويلىورم. زيرا آنلر حلق اسرارينى نا اهل سويله‌ديلر. و يوقسه آنلر سادات و اهل عنايات كيمسه‌لردر و عالملردر. و بن آنلرك محبتى سببيله حق تعالى يه تقرب ايتكم ايسترم.]

فقت وقتاكه امام ربانى نك مكتوبلرينى تكرار و دقتله مطالعه ايتدم. بو ذاتك مخالفتى وحدت وجود مسأله‌سندن دولاي يالكز حضرت شيخ اكبر حقنده دكل ديكر مسأله‌لر حقنده و حتى مع التأسف قرآن و حديثه ده شامل اولديغى كورد. كورديكيم غريب و عجيب و معناسز مكتولرندن بعضيلرينى بوراده ذكر و تنقيد ايدىورم. (۴) وحدت وجود منكرلرينه قارشى اكبر محققن طرفندن غايت مقنع و قرآن و حديثدن دليللر كوستريلهرك واضح جوابلر ويرلمش و بعض مطبوع آثار دخى بولنمش اولديغندن مطالعاتم وحدت وجود مسأله‌سى عليهنده كى مكتوبلره دائر دكلدر. پير طريقت شاه نقشبنده و پير ابوالحسن خرقانى و شيخ اكبر محى الدين ابن عربى و عبدالكبير يمى و اكبر نقشبنديه و مولانا جلال الدين رومى قدس الله اسرارهم حضراتى كى زواته، كرك دوغريدن دوغريه و كرك دولايسييله واقع اولان طعن و اتراضن دفنه عائددر.

-۱-

جناب شاه نقشبنده قدس سره حضرتلرينك خلفاسندن صلاح الدين ابن مبارك، او پير طريقك مناقب شريفه‌سنة دائر يازديغى (انس الطابين و عدة السالكين) آدلى (۵) بر رساله واردر. بو رساله سليمان عزمى افندى طرفندن فارسيدن ترجمه ايدلمشدر. مطبوع نسخه‌نك اوزرنده كى اضافاته نظراً اسعد افندى كتبه‌هانه‌سنده ۱۳۴۸ نومه ايله مقيد و ۱۲۲۶ سه‌نسند محرر نسخه‌دن استنساخ ايدلمش و بيازيد جامع شريفنده كى ولى اليدىن افندى كتبه‌هانه‌سنده ۱۸۰۷ نومه‌رايله مقيد نسخه‌ اصيله فارسيه ايله بالمقابله خطا و نقصانى اكمال اولنمشدر. بو مناقبدن نفحات الانسده مولانا جامى حضرتلرى ده بحث بيورمشلردر كه ترجمه نفحاتك ۴۲۳ نجى صحيفه‌سنده مندرجدر. بو رساله‌نك ۵۰ نجى صحيفه‌سنده مزكوردركه: [هرات ملكى امير حسين، شاه نقشبنده

حضرتلرینه سرخسندن هراته دعوت ایتمش و او حضرت دخی مریدلرندن مزدلرنده بعض ذوات اولدیغی حالده دعوته اجابت ایلهمشدر. اثنای مصاحبهده امیر حسین او پیر اعظمندن شو سؤالی صورمشدر: مشایخندن بعضیلری دیمشدرکه: — الولاية الفضل من النبوة — یعنی هنکی ولایتدر که نبوتدن افضل اوله؟ حضرت خواجه: — نبینک (۶) ولایتی فضلتلدر، اول نبینک نبوتندن — جوابیله ختم کلام بویوردیلر.

ینه او رساله نکه ۶۸ نجی صحیفه سنده شو عبارهلر مژکورد:

[قال حجة السلام احمد غزالي رحمة الله عليه الولاية الفضل من النبوة بالوجوه الخمسة أى ولاية النبي افضل من نبوة النبي عليه السلام بخمسة. وجوه الأول الولاية صفة الخالق والنبوة صفة المخلوق. وثانيها اشتغال الولاية الى الحق و اشتغال النبوة الى الخلق. وثالثها ان الولاية امر باطني و النبوة امر ظاهري. ورابعها: ان للولاية خاصة والنبوة عامة والخاصة مقدم على العامة وخامسها: ان الولاية لا نهاية لها وللتبوة انتهاء كام قال عليه السلام ولا نبى بعدي فبلزم ان الولاية افضل من النبوة]

یعنی حجة الاسلام احمد غزالی رحمت الله علیه بویور: ولایت بش وجه ایله نبوتدن افضلدر. (۷)

برنجسی : ولایت صفت خالقدر. و نبوت صفت مخلوقدر.

ایکنجسی : ولایت اشتغالی حقه و نبوتک اشتغالی خلقه در.

اوجنجسی : ولایت امر باطنی و نبوت امر ظاهریدر.

دردنجسی : ولایت خاصه و نبوت عامه در. و خاصه عامه اوزرینه مقدمدر.

بشنجسی : ولایت ولایتک نهایتی یوقدر. و نبوتک نهایتی واردر.

نته کیم صلی الله علیه و سلم (لا نبی بعدی) یعنی بندن صوکره نبوت یوقدر. بویوردی. بو اسباب ولایتک

نبوتدن افضل اولمسنی استلزام ایدر.

کورلییورکه: نبینک کندی ولایتی نبوتندن افضلدر. دینلردن بریسی پیر طریقت شاه نقشبند و دیکری

حجة الاسلام امام غزالی حضرتلریدر. و محققلردن شیخ اکبر محی الدین ابن عربی حضرتلری و سائر بر چوق ذذوات دخی بو حکمی ویرلردندر.

بو مسأله حقنده کله لم امام ربانی نک فکرینه:

مکتوباتک برنجی جلدینک ۸۰۸ نجی مکتوبنده شویله دییور: (۸)

[مشایخندن بعضیسی سکر وقتنده بویورمشلردر که ولایت نبوتدن افضلدر. و بعض دیکر دخی آندن

مراد ولایت نبیدر دیمشلردر. تاکه نبیدن ولینک افضلیتی وهم اولنمکق رفع اوله. اما فیالحقیقه کار بر عکسدر.

زیراکه نبینک نبوتی کندی ولایتندن افضلدر. ولایتده تنکی سینه سببیله حق سبحانه یه توجه ممکن دکدر. لکن

نبوتده کمال انشراح صدری سببیله حق سبحانه یه توجه خلقه توجهه مانع اولمدیغی کبی خلقه توجهه حق تعالی

یه توجهه مانع اولماز. نبوتده توجه یالکز خلقه دکدر که تا ولایتده توجه حقه اولمقله ولایت نبوته ترجیح اولنه.

عیاذاً بالله سبحانه یلکز خلقه توجه کالانعام اولان عوامک مرتبه سیدر. شان نبوت آندن عالیدر. بو معنائک

فهمی ارباب سکر ایچون دشواردر. زیرا او احوال ایله ممتاز اولانلر اکبر مستقیم الاحوالدر... الح [۹] ۲۶۸ نجی

مکتوبنده ده شسویله دیور: [اما چاره نه در؟ کمالات نبوته واحل اولمایان کوره دیمشلردرکه: -الولاية الفضل من

النبوة- دیکر جماعت دخی اول کلامک توجیهنده دیمشلردرکه کندی ولایتی نه یه کوره نبوتندن افضلدر. دیمکدر.

و بو ایکی مزبور بالجمله حقیقت نبوتی بیلمه مشلر و غائبه حکم ایتمشلردر... الح]

بونلردن ده بر بادى ۲۶۰ نجی مکتوبدر: بو مکتوب شو فقره لری مکتوباتک ۱۷۸ نجی صحیفه سنده

اوننجی سطرده در: [سبحان الله بر جاهلک ولایت نبوتدن افضلدر دیدیکی سخن بو سیردندر. و جاهل دیکرک

دخی: نبینک کندی ولایتی ینه کندی نبوتندن افضلدر دیدیکی کلامی اول توجیهده بو معنلردن آگاه اولمدیغندر.

[کبرت کلمه تخرج من اقواهم...]

## مدافعه

یوقاریکی ایضاحاتدن اکلاشلدیغی اوزره -نبینک کندی ولایتی ینه کندی نبوتدن افضلدر دینلردن بریسی پیر طریقت (۱۰) شاه نقشبند، دیکری ده حجة الاسلام امام غزالی حضرتلیردر. بو مکتوبلره نظراً بو ایکی پیر اعظمک ارباب سکردن اولدقلرینی و مستقیم الاحوال اکبردن اولمدقلرینی و حقیقت نبوتی بیلهمدکلیینی و غاهبه حکم ایتدیکلرینی و هر ایکسینک ده جاهل اولدقلرینی قبول ایتتمک لازم کلیر. ای طریقت نقشبندیه سالکلی نصل؟ بونلری قبول ایدیورمیسکز؟

غریبدرکه مکتوباتک ۹۵نجی صحیفه سنده مندرج و اهل الله اعتراض ایدن جماعتک خسارتی حقنده ۱۸نجی مکتوبندهده امام ربانی شویله دییور:

[من عمل صالحاً فلنفسه و من اساء فعلیها] یعنی کیم که عمل صالح ایشلهدی ایسه کندی نفسی ایچون و کیم که کوتولک ایتدی ایسه نفسنک علیهندر. و خواجه عبدالله بویوردیلرکه: هر کیمه که طعن ایده سک بزدن دور اولورسک]

ایمدی یوقاریده مذکور اولان مکتوبلرده کی تجهیل و اعتراضاته و بو (۱۱) مکتوبلره باقیلرسه پیر طریقت شاه نقشبند و حجة الاسلام امام غزالی حضرتلری اهل الله اوماق و اگر اهل الله ایسه لر امام ربانی ینه کندی فتوایی موجبنه اونلردن اوزاق اولمق ایجاب ایدر.

شاه نقشبند حضرتلرینک علم و فضلنی و کمالنی اثباته حاجت یوقدر. امام غزالی حضرتلری ده اوپلهدر. هله امام غزالی حقنده مولانا جامی حضرتلری نفحات النسخه شو عبارهلری یازیور:

[شیخ ابو الحسن شازلی قدس الله سره که زماننک قطبی ایدی. کوردیکی واقعه سندن شویله خبر ویرمشدرکه: حضرت رسالت صلی الله علیه و سلم موسی و عیسی علیه الصلاة و السلامه غزالی ایله مفاخرت و مباهاات ایله مشدر. و حضرت رسالت صلی الله علیه و سلم غزالینک بعض منکرلرینه تعزیر بویوردی. و قامچینک اثری وفات ایدنجهیه قدر آنک بدننده ظاهر ایدی.] انصاف ایده لم بویله بر ذات محترم تجهیل اولنورمی؟ امام ربانینک خطاسی و سقامت محاکمه سی یالکز بو ایکی پیر اعظمک تجهیلنده دکدر. قرآن و حدیثهده مخالفتهدر. (۱۲)

شویله که: امام ربانی بو مؤسساله نک اساسنی ایکی چوروک اسباب موجب اوزرینه بنا ایتمشدر. بریسی بودرکه: ولینک سنه دارلغی و نبیدهده سنه کنیشلکی تخیل ایدیور. حالبوکه سورة کهفده موسی و حضر علیه السلام قصه سندن تمیله آنک بو حکمنک عکسی سبت اولیور. معلومدرکه: موسی علیه السلام صاحب شریعت اولوالعزم بر نبی دشان ایدی. امر الهی ایله حضر علیه السلامه ملاقی اولدی. جناب حضر آکا [إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا] یعنی. سن بنم رفاقتمه صبر ایده مزسک دیدی. و جناب حضر جهت ولایتی ایله حضرت آلدیغی امر موجبنه موسی علیه السلامک مواجهه سنده اوچ وقعه احداث ایتدی. حضرت موسی شریعتنه مخالف کوردیکی ایچون سنه سی طارالیدی. و هیچ بریسنه تحمل ایده میوب اعتراض ایتدی. و صبری منشر اولمادی. و هر اعتراضه جواباً جناب حضر [أَلَمْ أَقُلْ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا] یعنی بن سکا دیمدیمی که سن بنمله رفاقته صبر ایده مزسک. دیدی (۱۳). و رسول اکرم افندمز: حضرت موسی نك بو صبر سزلغنی و تحمل سزلکنی [لیت أخي موسی صبر حتی یقص الله علینا من أنبائهما] یعنی کاشکی قارده شم موسی صبر ایده ایدی ده الله تعالی بزه آنلرک قصلارندن خبر ایده ایدی. حدیث شریفندهده بیان بویورمشلردر. شیمدی انصاف اولنسون. صبر سزلق و تحمل سزلک سینه کنشلکندنمی یوقسه طارلغندن می کلیر؟ معلومدرکه نبی شریعتله مقیددر و شریعت حدود الهیهدر. نته کیم قرآنده [وَمَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ] یعنی کیم که اللهک حدودینی تجاوز ایدرسه نفسنه ظلم ایدر بویورلمشدر. فقط حقیقتک هیچ بر حدی یوقدر. ولی ایسه حدودی اولمیان بو حقیقته ناظردر. و حقیقت ظاهر اولدیغی وقت شریعت باطل اولور. چونکه نبینک کتیردیکی شریعتک حیات برزخیهده حکمی یوقدر. دار تکلیف، حیات دنیویهدر. برزخ ایسه س دار تکلیف دکدر. موسی علیه السلام حیات دنیویه ایله (۱۴)

و حضر ایسه حیات برزخیه ایله حی ایدی. بونک ایچون جناب حضر موسی علیه السلامک شرعیتنه مخالف اوله رق امر حقله حرکت ایدی. و نبوت موسی علیه السلامک کندی ولایتک حجابی الودیغندن بو حجاب سببیهلہ حضرت کوردیکی حقیقتی کوره مدی. بو سببله تحمل ایده مه دی. اعتراض ایتدی. نته کیم جناب حضر حضرت موسی یه [أنا على علم علمنيہ الله لا تعلمه أنت على علم علمک الله لا أعلم أنا] یعنی الله تعالی بکا سنک بیلمدیکک بر علمی تعلیم ایتدی. و سکا ده بنم بیلمدیکم بر علمی تعلیم ایتدی. دیدی.

ایکنجی چوروک سبب موجب دخی -نبوتده خلقه توجهک حقه توجهه مانع اولمادیغی سوزیدر. اوت، نبینک خلقه توجهی، حقه توجهه مانع دکلد. یا ولینک خلقه توجهی حقه توجهه مانع میدر؟ اکر بویله اولسه یدی [رِجَالٌ لَا تُلْهِیْهُمْ تِجَارَةٌ وَلَا بَيْعٌ عَنْ ذِکْرِ اللَّهِ] یعنی آدملر واردکه (۱۵) تجارت و بیع اللهک ذکرندن اولنری مشغول ایتمز. آیتنک معناسی قالماز ایدی. حالبوکه تجارت ایله و الیم صاتم ایله مشغول اولمق خلقه توجهه ایتمک ایمکدر. و ذکرالله ایسه حقه توجهدر. و قرآن کریمده بیان بویوریلان رجال؛ هر حالده پیغمبرلر دکلد. بونلر اللهک ولیریدر. بناءً علیه بو آیت کریمه یه نظراً هم حقه و هم ده خلقه توجهه ولیرک دخی کاریدر. حتی شاه نقشبند حضرتلری بویورلرکه: بن مکّه مکرمه ده مینا بازارنده بر کنج کوردیم. یتمش بن فلوریلک آلیش وریش یاپدیغی حالده قلبی بر آن قحدن غافل اولمادی. و تعجب ایتدم.

و شیخ شهاب الدین سهروردی حضرتلرینک عوارف المعارفندن نقلاً مولانا جامی حضرتلری نفحات الانسک ابتداسنده بویورلرکه: (مشایخ صوفیه حضرت رسول الله کمال متابعتلری واسطه سیله مرتبه وصول بولمشلردر. و بعدالوصول طریق حقه متابعته (۱۶) خلائی دعوت ایچون رجوع ایله مأمور و مأزون و مراد اولمشلردر. بو طائفه کاملان مکملدرلرکه فضل و عنایت ازلی آنلری عین جمع احدیتده و لجه توحید حقیقی قرنده مستغرق ایکن ماهی فنا قرندن تفرقه ساحلنه و بقا میداننه ارسال ایله مشدر. تاکه خلائی درجات علیه یه و نجات ابدیه یه دلالت ایله لر.

مع هذا امام ربانی بو سبب موجب چوروککنی بر درجه یه قدر ادراک ایتمش و بو خلقه و حقه توجهه مئساله سنده بر مرشد کاملک موقعی دخی تخطر ایله مش اوله جق که برنجی جلدک ۲۰۷نجی صحیفه سنده ۱۶نجی سطرده بو یالکش حکمی ینه بر طاقم چوروک و معناسز افاده لر ایله تعمیره غیرت ایدوب شویله دیور: [ارباب عشرت هر چند مرجوعلردر. اما کلیتله رجوع ایتمه مشلردر. (؟!!) آنلرک باطنلری فرقه نکراندر. ظاهرده خلق ایله و باطنده حق ایله در. پس هر وقتده ایمان شهودی (۱۷) آنلرک نصیبیدر. (؟) و انبیا علیهم السلام چون کلیت ایله مرجوعلردر. و ظاهر و باطنده خلقی حقه دعوته متوجهدر. (؟) پس ایمانی غیب آنلرک نصیبی اولور. (؟!!)]

حالبوکه بر ولی کامل کلیت ایله خلقه رجوع ایتمه لایقی ایله آلیش وریش یاپاماز، صساب و کتابنی شاشیریر. کرک آیت کریمه و کرهک شاه نقشبند حضرتلرینک یوقاریده ذکر اولنان سوزی، امام ربانینک بو چوروک و معناسز فکرینی رد ایدر. هله بقابالله مرته بسندن بولنان بر وارث کامل اکر کلیتله خلقه رجوع ایده مسه خلقه شریعت و طریقت و حقیقت و معرفت یوللرنده نصل رهبرلک ایده بیلیر. (علماء أمّی کأنبیاء بنی اسرائیل) یعنی بنم امتمک علماسی بنی اسرائیلک پیغمبری کبیدر. حدیث شریفی بونلر حقنده در. بو معنی حقنده اکمل کاملین اولان حضرت مولانا رضی الله عنه -فیه ما فیه- لرینک ۱۶نجی فصلنده شویله بویورلر. [موسی علیه السلام امر حقه امتثالاً خلق ایله (۱۸) مشغول ایدی. اما آنک بر طرفنی حق تعالی نک خلق ایله مشغول ایتمی مصلهت ایچون ایدی. حالبوکه حضر علیه السلامی کلیاً ذاتی اجل و اعلا ایله مشغول ایتدی. مصطفی علیه الصلاة والسلام دخی اولجه بالکلیه حق ایله مشغول ایدی. خلقی دعوت ایت و نصیحت ویر و اصلاح ایله دیه امر کلدی. جناب مصطفی صلی الله علیه و السلام -آه یا ربنا نه کناه ایتدم. بنی حضورکدن نیچون قوویورسک، بن خلقی ایسته مم دیه فغان و ذاری ایله دی. حق تعالی بویوردی. ای محمد صلی الله علیه و السلام اصلاً غم یمه. زیرا سنی خلق ایله

مشغولیتده براقمام. عین مشغولیتک ایچونده بنم ایله اولورسک. و بنم ایله اولدیغک حالده قیل اوجی قدر نقصانک اولماز. چالشدیغک هر بر ایشده عین وصل ایچنده اولورسک. ایشته انبیانک و وارث کاملرک حاللری بویله اولور.

دیگر طرفدن امام ربانینک کندی حالی کندی دعواسنک تکذیبینه شاهدر. شویله که: اگر امام ربانی ولی ایسه کندی دعواسی کبی (۱۹) رجوع تام حاصل اولماق و شوکا بوکا بو قدر مکتوب یازهرق و خلقی دعوت و اکبری تجهیل ایده مه مک لازم ایدی. مادامکه خلق ایله بو قدر مشغول اولوب بر چوق مکتوبلر یازمشدر و کنديسی ده سائر ولیلری بکنمیه جک درجه ده یوکسلمش (!) بر ولی عد ایدیور. بناءً علیه ولی رجوع تام صاحبی اولمق لازم کلیر. و یا حود کنديسی تامامیه خلقه متوجه اولان بر غافلدر. چونکه نبی دکلدر.

امام ربانی مکتوبلرنده بو چوروک اسباب موجبیه استناد ایده رک یالکش حکم ویردکدن و شاه نقشبند و حجة الاسلامی تجهیل ایتدکدن صوکره برده سورة کهفده الله تعالی یه ولد اتخاز ایدنلرک ردی حقنده بولنان [وَيُنْذِرُ الَّذِينَ قَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا مَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ وَلَا لِابْنِهِمْ كِبَرٌ لَكُمْ تَخْرُجُ مِنْ أَفْوَاهِهِمْ إِنْ يَقُولُونَ إِلَّا كَذِبًا] یعنی نبی علیه السلام الله تعالی ولد اتخاز ایتدی دیه کافرلری تخویف ایتدی. آنلرک و بابالرینک بو سوزده علملری یوقدر. (۲۰) آنلرک اغزلرندن چیقان بو کلام کفر عظیم اولدی. آنلر انجق یالان سویلرلر. آیت کریمه سنک - کِبَرٌ لَكُمْ تَخْرُجُ مِنْ أَفْوَاهِهِمْ - جمله سنی بو ذواتی شریفه حقنده تشمیل ایدیور. شریعتی و نبوتک کمالاتی وسیله اتخاز ایده رک قرآنه و حدیثه مخالفت و پیر طریقتی تجهیل، یالکز طریقتده دکل، شریعتده پک بویوک بر جرأت و سوو ادبدر. عجباً مکتوباته قدسیت اسناد ایدنلر بونلری کورمیورلر می؟ یوقسه کوروبده قبولمی ایدیورلر؟

نبینک کندی ولایتی تبوتندن افضل اولدیغنک بر برهان جلیسی دخی [لمی مع الله وقت لا یسعی فیه ملک مقرب ولانبی مرسل] یعنی بنم الله ایله بر وقتم واردرکه اورایه نه ملک مقرب و نه ده نبی مرسل صیغماز. حدیث شریفدر. زیرا بو حال رسول اکرمک حال ولایتیدر. و حال ولایتده حق ایله عبد آره سنه کیمسه نک توسطی یوقدر. فقط نبوتده حق ایله قول آره سنه مخلوق اولان ملک مقرب (۲۱) سیغار. و وحی کتیریر. امام ربانی نک بو مکتوبلری بو اینجه لککردن پک اوزاقدر.

-۲-

۱۰۰ نجی مکتوبده شیخ عبدالکبیر یمنی حضرتلرینه اعتراض ختی بو ذاتی تکفیر واردر. شویله که: [شیخ عبدالکریم یمنی حق سبحانه و تعالی غیبی بیلمز دیدی. محدوما بونک امثالی سخنلرک استماعنه فقیرده اصلا تاب و توان یوقدر. و آنک تأویلنه فرصت ویرمز. بو سخنلرک کائل شیخ کبیر یمنی یا خود شیخ اکبر شامی (!) اولسون. بزه لازم اولان کلام محمد عربی علیه و آله الصلاة و السلامدر. بو سخن زیاده مستقیح و مستنکدر. و فی الحقیقه قح سبحانه یی تکزیددر. غیبیه معنای دیگر بیان ایله مک شناعتن دکلمیدر؟ (کبرت کلمه تخرج من افواههم) خلاف (۲۲) شریعت اولدیغی ظاهر اولان بونک امثالی کلماتله تفوهه باعث عجباً نه در؟ ضرورت نه درکه بر کیمسه حد کفره رسیده اوله]

مدافعه

معلوم اولسونکه عبدالکبیر یمنی حضرتلری اکابر اولیاء الله دندر. و مکه مکرمه ده مجاور اولوب بو چوق مشایخک مراجعتکاهی اولان بر ذاتدر. و رشحاتده آنلرک حال و شانی حقنده سویله بویوریلر: [شیخ عبدالکبیر حضرتلری غایت عالی مشرب بر بزرگوار ایدی. کندی عصرنده قبله مشایخ حرم و پیشوای طالبان کافه اهل عالم ایدیلر. او دیارک معتمد و صاحب اعتبار آدملرندن استماع اولندی که شیخ حضرتلری یمندن مکه یه کلدیکلرنده بر بیل متصل اصلا یمک یمه مشلر و صو ایچمه مشلر و طراف حرمدن بر لحظه خالی اولما مشلردر... الخ] دیگر مناقبی و وحدت (۲۳) حقنده که سوزلری ینه رشحاتده مندرجدر. و نفحات الانسده مولانا جامی حضرتلری دخی مناقب شریفه سنده بحث ایدر. بوراده بونلرک ذکر اوزون اولور.

اولیاء حق بیهوده و شرعه مخالف سوز سویله مزلر. آنلرک سوزلری شرعه مخالف کوره نلر کندی عقل قاصرانه لرینه موافق کلمه دیکی ایچون اتراض ایدرلر. شریعت عقول قاصره اربابنک تخیلات و تصوراتی دکلدر. عبدالکبیر یمنی حضرتلری بو سوزی سامعک قولاغنی دیگر بر معرفته اچمق ضرورتندن دولای سویله مشدر. زیرا ظاهرده وهلتۀ آیقیری کورنن بر سوز؛ سامعک زهننده قوتله تقرر ایدر. بونک معناسی بودورکه؛ قرآنده [عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ] یعنی الله غیبی و شهادتی بیلجیدر. بویورلمسی بشرک عندنده که غیب و شهادته راجعدر. زیرا الله تعالٰنک عندنده غیب یوقدرکه علم الهی اوکا تعلق ایتسون. زیرا علم معلومه تابعدر. بناءً علیه بو سوز حق تعالی پی تکزیب (۲۴) دکل، بلاکس تصدیقدر. و غیبه انجق بو معنا ویریلرسه حقه نظراً غیب اولمادیغی ازهان عوامه یرلشدیریلر. و قرآنک غیب حقنده کی معناسی ظاهر اولور. نته کیم سوره یونسده واقع اولان آیت کریمه ده: [وَمَا تَكُونُ فِي شَأْنٍ وَمَا تَتْلُوا مِنْهُ مِنْ قُرْآنٍ وَلَا تَعْمَلُونَ مِنْ عَمَلٍ إِلَّا كُنَّا عَلَيْكُمْ شُهُودًا إِذْ تُفِيضُونَ فِيهِ وَمَا يَعْزُبُ عَنْ رَبِّكَ مِنْ مِثْقَالِ ذَرَّةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ وَلَا أَصْغَرَ مِنْ ذَلِكَ وَلَا أَكْبَرَ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ] یعنی ای رسولم: بو حال ایچونده اولمازسک و اللهدن قرآن تلاوت ایتمزسک و عملدن بر عمل ایشله مزسک که بز سزک اوزریکزه شاهد اولمیه لم. و یرده و کوکده ربکدن زره مثقالی و آندن پک کوچوک و پک بویوق بر شی مستور اولمه ز.

بناءً علیه عبدالکبیر حضرتلرینک سوزی سامعک قولاغنی بو معنایه (۲۵) و بو آیت اچمق ضرورتیله اولدیغندن مستقبح و مستکره دکلدر. و حد کفرده واصل دکلدر. بونلرک مستقبح و مستکره اولمسی امام ربانی نک مستقبح و متسکره اولان اکلايشنه کوره در. معلوم درکه شریعتده بر مؤمنندن صادر الوان فعل ویا قول طقسان طقوز احتمال ایله کفر و بر احتمال ایله ایمانی ایجاب ایتسه ینه تکفیر اولنمق جائز دکلدر.

امام ربانی مکتوبتنده شیخ اکبر شامی تعبیریله شامده مدفون اولان شیخ اکبر محی الدین ابن عربی قدس سره حضرتلرینه تعریض ایتدکدن صوکره بزه لازم اولان کلام محمد عربی علیه الصلاة والسلامدر دییور. بز دیرزکه اوت: بونک نظیری کلام محمد عربی علیه الصلاة والسلامده دخی واقعدر. معلومدرکه بر اختیار قادین حضور رسالتپناهیه کلوب کندینک جنته کرمسی ایوچن شفاعت بویورلمسنی نیاز ایله دی. (۲۶) رسول اکرم حضرتلری اختیارلر جنته کرمز بویوردی. قادن آغلامغه باشلادی. ام المؤمنین عایشه رضی الله عنیه حضرتی رسول اکرم افندمزه مراجعت ایدهرک یا رسول الله بو قادین آغلايور، بونی تسلی بویورکز دیدی. سرور عالم وسلم افندمز سورة واقعه ده اولان [إِنَّا أَنْشَأْنَاهُنَّ إِنْشَاءً فَجَعَلْنَاهُنَّ أَبْكَارًا عُرْبًا أَتْرَابًا] یعنی بز قادنلری بر انشا ایدیش ایدرز که آنلری اوتوز اوچ یاشنده باکره قیلارز. آیت کریمه نی اوقودی. و اختیار قادنلرک جنته کنج اوله رق کیره جکرینی تبشیر بویوردی. شیمدی اولکی کلام نبوی اختیار قادنلرک جنته کرمیه جکری ایدی. امام ربانینک نزیه سنه کوره دینله بیلریم که قرآنده سورة توبه ده [وَعَدَ اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا] یعنی الله تعالی مؤمن ارککله و قادنلره آلتندن نهرلر آقان جنتلری وعد ایدرکه آنلر اوراده ابدیدرلر. (۲۷) آیت کریمه سنده اختیار قادنلر استثنا ایدلمه مشدر. بناءً علیه آیت کریمه نک اطلاق اوزره معناسنی تقیید ایدن بو سوز مستقبح و مستکرهدر. (حاشا)

رسول اکرم افندمز اختیار قادینک نظرینی و دیگر بر معرفته اچمق ضرورتندن دولای بویله بویورمشدر. عبدالکبیر یمنی حضرتلرینک سوزی دخی بو قبلدندر. و بونک نظریدر. فقط امام ربانی بو کبی عکابری کوچوک کوروب آنلره طعن و اعتراضی کندیسنه مسلك اتخاذ ایتمشدر. اصل مستکره و مستقبح اولان شی بر ولی کاملک کلامنه کفار حکنده اولان [كَبُرَتْ كَلِمَةً تَخْرُجُ مِنْ أَفْوَاهِهِمْ] آیت کریمه سنی تشمیل ایتمکدر. امام ربانی بو آیت کریمه یه اکابر اولیا حقنده متعدد یرلرده تکرار ایلدی. و یوقاریده شاه نقشبند و حجة الاسلام امام غزالی حقنده ده ایراد ایتمش ایدی.

ایمدی امام ربانی [عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ] آیت کریمه سنه، (۲۸) عبدالکبیر یمنی حضرتلرینک ویردیکی معنای دیکری قبول ایتمیور. فقط کندیسی کفار حقنده کی آیت کریمه یی غالباً معنای دیکر ایله اولیای کبار حقنده ایرادنی خوش کوریور. بو انصافه حیرت!

-۳-

مکتوباتک ۱۰۵ نجی صحیفه سنده مندرج ۱۵۲ نجی مکتوبده سلسله طریقه داخل اولان ابوالحسن خرقانی قدس سره حضرتلرینک کلامنه شو یولده اعتراض وارد: [منقولدر که سلطان محمود غزنوی ایمام سلطنتنده خرقانه کلمش ایدی. او محلدن کندی وکلاسی شیخ ابوالحسن خرقانی خدمتته فرستاده ایله یوب و حضرت شیخ آنی کورمیه کلمسنی التماس ایلده دی. و کلاسنه بویوردی که: اکر شیخن توقف فهم اولنورسه [أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ] آیت کریمه سنی قرآت ایدک، دیدی. وکلاسی شیخن توقف فهم ایلدکرنده کریمه مذکوریه اوقودیلر. اول قدر (۲۹) -اطيعوا الله- امرینه کرفتارم که -اطيعوا الرسول- امرینه امتثالده شرمندهیم. اطاعت اولوالامر قندهدر بویوردیلر. حضرت شیخ اطاعت حق سبحانه یی رسول حقک اطاعتنک غیریده بیلدی. بو سخن استقامتدن دوردر. مشایخ مستقیم الاحوال بو قسم سوزلردن تنزه کوسترلر...الخ]

### مدافعه

ابو الحسن خرقانی قدس سره حضرتلری اخص الخواص اهل اللهنددر. نته کیم مولانا جامی حضرتلری نفحات الانسده زمانک فریدی و غوثی ایدی بویور. و توحید صرفده زوق کامل صاحبیدر. نته کیم نفحات الانسده -بو کون قرق ییلدر که بر وقت ایچنده بیم. حق تعالی کوکلمه نذر ایدر، کندیسندن باشقه سنی کورمز-. بویوردیغی نقل اولنور. و بو حال ولایت پیغمبرییه وراثتی حسبیه ولینک [لی مع الله وقت لا یسعی فیهِ ملک مقرب و لانی مرسل] حدیث شریفنده (۳۰) بیان بویوریلان حالیدر. و بو حالک بویله قرق سنه تمادیس، بو ذات شریفک نه قدر عظمت صاحبی بر ولی ذیشان اولدیغی کوستریر. اکر امام ربانی بویله بر سوزک نظیرینی سویله مک لازم کلسه ایدی دیردیکه. حق تعالی کوکلمه نظر ایدر. پیر طریقت ایله سائر اولیانک تجهیلنی و طعن و اعتراضاتی کورور.

بناءً علیه او حضرتک (اطيعوا الله) امرنده مستغرق اولدیغی بیاندن مقصودی نظرمدیه پیغمبر ذیشان حقده محو و مستهلکدر. بو حال ایچنده اولوال امرک نام و نشانی قالرمی؟ دیمکدر. پیغمبر علیه الصلاة والسلام امتنک مستعدلرینی بو درجه کماله کتیرمکه سعی بویوردی. امام ربانی بو کبی خواصک کمالاتنی ده نقصان کوروب اعتراضدن زوق آلمشدر. امام ربانی (شیخ اطاعت حق سبحانه یی رسول حقک اطاعتنک غیرنده بیلدی). دییور. عجباً ابو الحسن خرقانی کندیسنه (۳۱) خطاباً: ای امام ربانی سن بنم حقه اولان اطاعتی رسوله اولان اطاعتک غیریمی بیلدک؟ دیه سورسه نه دیه جک ایدی. اکر غیری بیلدم دیرسه ایتدیکی اعتراضک معناسی قالماز. و اکر غیری بیلدم دیر ایه او وقت پیغمبرک اللهک امرلریندن باشقه امرلر صاحبی الودیغی اکلاشلمازمی؟ حال بوکه پیغمبر اللهک امرندن باشقه بر شی تبلیغ ایتمز. [وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ] آیت کریمه سی صریحدر. بو ناصل سقیم بر محاکمه در. ابوالحسن حضرتلری کبی سلسله طریقه داخل بر ولی کامله قارشی استقامتدن دورر سوزینک استعمالی و مستقیم الاحوال اولماق تعبییری قائده شریعتیه و آداب طریقتیه موافقمیدر؟ عجباً استقامت احوال پیر طریقتی تجهیل و اکبر طریقتیه اعتراض و آنلری تکفیرمیدر؟ (نعوذ بالله) دیکر طرفدن معلومدر که حضرت عایشه رضی الله عنها والده مزک برائی حقنده آیت کریمه نازل اولدی. پدر علیرلی اولان حضرت (۳۲) صدیق رضی الله عنه آکا دیدیکه. -یا عایشه رسول الله شکر ایت. (یا عایشه اشکری رسول) ام المؤمنین رضی الله عنه بویوردیکه (و الله لا اشکر الا الله) یعنی والله اللهدن باشقه سنه شکر ایتتم. امام ربانی بوکا نه دیه جکدر؟ ابوالحسن حضرتلری حقنده بو ردتدیکی مطالعه یه و اعتراضه کوره پیغمبره

اولان شكرينى حقك شكرينك غیری بیلدی. ديمك لازم كلمزى؟ بويله ديدىكى تقدیرده دخی مکتوباتك ایکنجى جلدینك ۳۶نجى مکتوبنده تصدیق ایتدیكى ام المؤمنین حضرتلرینك فضلنه نقيصه اسنادی اولمازى؟  
نته کیم او مکتوبده عیناً شو فقره لر مندرجدر:

(حضرت عایشه صديقه رضى الله عنه كه حلیله حبيبہ رب العالمین ایدی. سرور انام علیه الصلاة والسلامك انتقاللرینه دك مقبول و منظوره لری ایدی. بو تشرفدن ماعدا حضرت عایشه عالمه و مجتهده ایدی. و حضرت پیغمبر شطر دینك بیاننى (۳۳) آکا حواله ایدوب اصحاب کرام مشکلات احکامده آکا مراجعت ایدوب و متعلقاتی آندن حال ایدرلر ایدی. ]

ایشته کوریلورکه ابو الحسن خرقانی حضرتلرینك سوزی ام المؤمنین عایشه رضى الله عنها حضرتلرینك سوزینك نظیریدر. بناءً علیه امام ربانینك بو سوزه اعتراضی دخی ام المؤمنین حضرتلرینك سوزینه ده شامل اولمازى؟

امام ربانی علمو معرفتی کندی اوهام و خیالندن آله جغنه امر رسالتپناهی موجبجه امالمؤمنین حضرتلرندن آلبده ابو الحسن حضرتلری کبی بر ولی ذیشانہ اعتراض ایتسمه دها مصوب اولماز می ایدی؟  
هله بو فقرات اعتراضیه نك براز یوقاریسندہ ایراد ایتدیكى سورة نسا ده واقع [وَيُؤْيِدُونَ أَنْ يُفَرَّقُوا يَنَّا اللَّهُ وَرُسُلِهِ وَيَقُولُونَ نُؤْمِنُ بِبَعْضٍ وَنَكْفُرُ بِبَعْضٍ] يعنه الله ايله رسوللرينك آره سنى آييرمق ايسترلر. و قسماً ايمان قسماً انكار ايدرز ديرلر. آيت كريمه سى كفار و منافقلىر حقنده اولديغى حالده ابو الحسن قدس سره حضرتلرینه اولان اعتراضنامه سنه مقدمه (۳۴) اتخازى پك چيركیندر.

**لطيفه:** جناب مولانا رضى الله عنه مثنوى شريفلرنده بر قصه نقل بويورلر. شويله كه: بريسي آبدست آليركن بورننه صو ويرلديكى زمان اوقونمسي لازم كلن (اللهم ارحني رايحة الجنة) يعنى يا ربى بكا جنت قوقوسنى قوقلات دعاسنى استنجا وقتنده اوقور ايمش. بريسي ايشيديب ديمش كه. افندى! دعاك دوغرى اما دلكى غائب ايتمشسك. سلطان العشقين و سيد العارفين حضرتلرى بو قصه يى عقل و استعدادلرى ضعيف اولوب بر شي يرنده قوللانا مايمان كيمسه لك حالنه اشاره بيان بويورلر. امام ربانى نك آيت اوقومسى دخی بو قصه نك عینی در. (۳۵)

#### -۴-

مکتوباتك برنجى جلدینك ۱۳۶نجى صحيفه سنده مندرج ۲۱۱نجى مکتوبده سلطان العشقين جناب مولانا جلال الدين رومى قدس سره حضرتلرینك عرفانى تصغير و ذات شريفلى طريقت چوجنى اد ايدلمشدر. او مکتوب بودر: [مولوى قدس سر الله تعالى اسرارهم بويورمشلردر كه (ان نازينى كه در كنار من حق بوده است) بو كلامك تكلمى جائز ميدر دكلمدير؟ ديو سؤال اولنمش. معلوم اوله كه بو طريقتده، بو قسم امور چوق واقع اولور. و لسانه كلىر. بو نوع تجلى صوريدر كه صاحب معامله اول صورت متجلى يى حق تعالى ظن ايدر. شيخ اجل امام ربانى، خواجه يوسف همدانى بويورمشدر (تلك خيالات تربى بها اطفال الطريقة) يعنى بو بر طاق خياللردر كه آنلر ايله طريقت چوجقلى تربيه اولنور.

#### مدافعه

امام ربانى سر وجودى و مراتب وجودى مدرك اولماديغى ايچون (۳۶) بو كى ظنلرنده معزوردر. و صاحب مثنوى قدس سره حضرتلرينى ده چوجق و خيالات اربابندن ظن ايتمش. و خواجه يوسف همه داني حضرتلرينك سوزينى آنلره تشميل ايتمشدر. و امام ربانى ظن ايتمشدر كه حضرت مولانا افندمك قوجاغنه بر صورت كلمش و آنى حق ظن ايتمشدر. بو سوزك معناسى امام ربانى نك اكلاديغى كى دكلدر. بو رساله ده آنك ايضاحى اوزوندر. فقير بو رساله يى يالكز امام ربانى نك اكبره اولان طعن و اعتراضلرينى كوسترمك ايچون يازدم. مثنوى شريف اوقويانلر جناب مولانا نك تنزيه حقنده كه او معظم سوزلرينى كوردكلى وقت امام ربانى نك او ولى جليله طريقت چوجقلى و خيالپرستك اسنادينى شاه نقسبند حضرتلرينك يوقاريده ذكر و ايضاح اولنان تجهيلنه بر نظيره عد ايدرلر.

مثنوی شریفه تنزیه حقنده چوق مهم بحثلر وارد. از جمله نمونه اولمق اوزره ایکنجی جلددن بر قاچ بیتک ذکرینی بوراده مناسب کوردیم. (۳۷)

هر کسی را سیرتی بنهادهام... هر کسی را اصطلاحی داده‌ام  
در حق او مدح و در حق تو ذم... در حق او شهد و در حق تو سم  
ما بری از پاک و ناپاکی همه... از گر انجانی و چالاکی همه  
من نکر دم امر تا سودی کنم... بلکه تا بر بندگان چودی کنم  
هندوان را اصطلاح هند مدح... سند یان را اصطلاح سند مدح  
من نکر دم پاک از تسبیحشان... پاک هم ایشان شوند و در فشان  
ماز بان را ننگریم وقال را... مادرون را بنگریم و حال را  
ناظر قلبیم اگر خاشع بود... گرچه گفت لفظ تاخاضع رود  
ذانکه دل جوهر بود گفتن عرض... پس طفیل آمد عرض جوهر غرض  
چند از این الفاظ و اظمار و مجاز... سوز خواهم سوز با آن سوز و ساز

#### ترجمه

هر بر کیمسه‌یه بر سیرت قویمشم. هر بر کیمسه‌یه بر اصطلاح ویرمشم. چوبانک سویله‌دکیکی سوزلر  
باکا مدح فقط او سوزلری سن سویلرسه‌ک بکا زم اولور. آنک حقنده بالدر و سنک حقه‌کده زهردر. بز بوتون پاکدن  
و ناپاکلکدن و بوتون (۳۸) آغیر جانلیلقدن و چوپلکدن بریز. بن بر فائده ایتمک ایچون امر ایتدم. بلکه قوللره  
بر جود و گرم ایده‌ین دیه امر ایتدم. هندلیلرک هند اصطلاحلری مدحدر. سندلیلرک سند اصطلاحلری مدحدر.  
بن آنلرک تزیهندن پاک اولمام. اینجی صاچیجی اولدقلری حالده ینه آنلر پاک اولورلر. بز دیله و سوزه باقمایز. بز  
روحه و حاله باقارز. هر نه قدر لفظک سوزی و صورتی نا خاضع اولورسه‌ده اگر خاشع ایسه بز قلبه باقجیز.  
زیراکه کوکل جوهر سویله‌مک عرض اولور. بناءً علیه عرض طفیل، جوهر غرض و مقصد اوله‌رق ظاهر اولدی.  
بو الفاظ و اضممار و مجاز سوزلر نه وقته قدر. حرارت ایسترم حارت. او حراتله کندینه چکی دوزن ویر.  
فیه ما فیهلرینک ۵۲نجی فصلنده ده سویله بویورلر:

جناب حق نه ظاهر و نه ده غائبدر. هر ایکسینی ده یعنی حضوری و غیبی یارادجیدر. بناءً علیه هر  
ایکسینک غیری اولور. چونکه (۳۹) اگر حاضر اولسه غیبت اولماق لازم کلیر. غیبت وارد و حاضر دکلد. زیر  
حضورک عندنده غیبت وارد. بناءً علیه او حضور و غیبت ایله موصوف اولماز. عکسی حالده ضددن ضد  
دوغمق لازم کلیر. چونکه غیبت حالنده حضوری آنک خلق ایتمش اولمسی لازم کلیر. و حضور غیبتک ضدیدر.  
بناءً علیه ضدک ضددن دوغمسی جائز دکلد. و حقک کندی مثلی یاراتمسی جائز اولماز. زیرا (لاندله) دیرلر. اگر  
مثلك مثلی یاراتمسی ممکن اولسه ترجیح بلا مرجح لازم کلیر. هم ده بر شئیک کندی نفسنی ایجاد ایتمسی اقتضا  
ایدر. حال بوکه ایکسی ده منتفیدر. بورایه واصل اولدیغک وقت طور. و تصرف ایتمه که عقلک بوراده تصرفی  
یوقدر. او عقل دریا کنارینه قدر کلوب طورور. او قدر طورورکه طورمق قالماز.

عجبا امام ربانینک او خشونت طبع ایله یازلمش معناسز مکتبلری بو مثنوی شریفه بکزرمی؟ (۴۰)

منقبه: الیوم بر حیات بولنان بر ذات مثنوی شریف حقنده فقیره سویله بر وقعه نقل ایدوب دیدیکه:  
بز بورسده زراعت متحصصی اولان بر ایتالیان ایله برابر بر مولوی ده‌ده‌سندن مثنوی شریف اوقومغه باشلادق.  
ایتالیان برنجی جلدک اوائلکده عئله‌سیله برابر مسلمان اولد. ده‌ده دخی بو قدر لازم ایدی دیهرک درسی کسدی...  
انکیلزلر اوچ جلدنک ترجمه‌سنی نفیس بر صورتده طبع ایتدیلر. المانیاده و فرانسه‌ده تدریس اولنیور و ذوق  
ایله آلقشلا نیور. و آنلره قوتلی بر اعمان تلقین ایدیور. ایشته طریقت چوجغنک کتابی!  
مکتوبات امام ربانی ایسه یالکزدار فکری و وهم انانیتلری غالب اولان علما ظاهرک النده متداول اولوب  
قالمش و شریعت نامنه عرفای اکبری استخفاف و آنلری تجهیل ایله اهل ایمانی شاشیرتیور. و آرهلرینه فکر تفرقه

القا ایدیور. مع هذا (٤١) بو مکتوباتک آدی و صانی اریاب فکر و ازعان آره‌سندنده نابود اولمشدر. ایشته طریقت کاملک مکتوبلرینک کیمتی! (فا غتبروایا اولی الابنصتار)

-٥-

اینجه و نازک و غامض معارف ایله قرآن کریمک ظاهر و باطنی اهل ایمانه کشف بویوران قدر عالیسی بالجمله محققلر طرفندن تبجیل بویوریلان شیخ اکبر محی الدین بن عربی رضی الله عنه حضرتلرینه قارشى امام ربانی بایاغی بر دشمن وضعی طاقنمش و بر چوق مکتوبلرنده او حضرت حقنده اصلا اهل کماله یاقشمیه‌جق تعبیرات ایله بغیر حق اعتراض ایتمشدر. ازجمله مکتوباتک ٩٩نجی صحیفه‌سنده مندرج ١٣١نجی مکتوبنده شویله دیور: معلوم اوله که طریقته خواجکان قدس الله اسرارهم طروق موصوله‌نک اقربیدر. بو طریقده التزام سنت و بدعتدن مهما ممکن اجتناب لوازمنددر. رخصت اوزره عملی تجویز ایله‌مزلر... نصوصتن فصوصه رغبت (!) فتوحات مدنیهدن فتوحات مکیه‌یه (!) التفات ایله‌مزلر... (٤٢)

### مدافعه

معلومدر که طریقی خواجکان شاه نقشبند حضرتلرینک طریقیدر. یوقاریده (١) نومارالی ماده‌ده ایضاح اولوندیغی اوزره امام ربانی او پیر طریقی تجهیل ایتمش و مستقیم الاحوال اولماین اکبر صره‌سنده کوسترمشدر. تجهیل ایتدیکی بر پیرک طریقنه کندیسنى منسوب کورمسی ده شایان حیرت بر وهم و سقامت نمونه‌سیدر. و ولایت و نبوت مسأله‌سنده نص قرآنی یه و حدیث شریفه مخالفت ایتدیکی حالده نصوصه رغبت ایتدیکنی زن ایتمشدر. بویله نه یاپدیغی نه سویله‌دیکنی ادراک ایده‌مه‌ین بر ولینک معارف موهمه‌سندن نه استفاده اولنه‌بیلیر؟

امام ربانی نک رغبت ایتمدیکی فصوص الحکمک حال و شان عالیسی بلکه اوقومامش اولانلر طرفندن بیلنمز. جناب شیخ اکبر حضرتلری بو کتاب عالینک دیباجه‌سنده شویله بویورلر: [اما بعد فاتى رسول الله صلى الله عليه وسلم فى مبشرة اريتها فى العشر الاخر (٤٣) من المحرم لسنة سبع و عشرين و ستامة بمحروسة دمشق و بيده صلى الله عليه و سلم كتاب فقال لى هذا كتاب فصوص الحكم خذه و اخرج به الى الناس ينتفعون به الخ] يعنى بوندن صوكره‌سنة كلنجه: محقق بن بر مبشره (رؤياى صالحه) رسول الله على السلاى كوردم. او بكا ٦٢٧ سه‌نسى محرم‌نك عشر آخرنده كوسترلدى. صل الله عليه و سلمك النده بر كتاب وار ايدى. بكا بويوردىكه بو فصوص الحكم كتابيدر. بونى آل و ناسه اخراج ايت. بونكله انتفاع ايتسونلر. بناءً عليه امام ربانى رسول اكرم حضرتلرینك امتنه رحمة احسان بويوردیغی بو كتاب عالى یی منع ایتمكه چالیشیور. و مع التأسفه (مناع للخیز) صفتنى اكتساب ایدیور.

رغبت ایتمدیکی فتوحاته كلنجه: حضرت شیخ اكبر درت بويوك جلد اوزرينه او دریای معارف یازمش و القآت نفسیه و وهمیه‌دن بر شی احتوا ایدرسه بوزولسون مطالعه‌سیله محضا محیطنه اطمنان القاسی ایچون كعبه معظمه‌نك طامنه وضع ایتمش و اوراده بر سنه (٤٤) یاغمورلر و كونسلا آلتنده قالدقدن صوكره ایندریلوب غیری ثابت مركب ایله یازیلان بو كتاب مباركك بر خرفنك بیله بوزولمدیغی كورولمشدر. صوكره بو نسخه مباركك مكدهد براقیلوب قونیه‌یه كلمشدر. و اوراده عرفان عاشقلى طرفندن بو فتوحات ایسته‌نلمسى اوزرينه جناب شیخ اكبر حضرتلری عینى خطه دستيله تماماً یازمشدر. فقیر بو نسخه مباركك یی اوقاف اسلامیه موزه‌سنده زیارت ایتدم. امام ربانى ایسه شوکا بوكا یازدیغی محدود الحجم مکتوبلرده که روابطی بیله ادراک ایده‌میوب تورلی تورلی تناقضلره دوشمشدر. بو مکتوبلری ترجمه ایدن مستقیم زاده‌ده مقدمه‌سنده بو تناقضلردن و مغایرتلردن بحث ایدر. فقط تأویل ایدوب امام ربانی یه توز قوندورماز. هایدی دیه‌لم که بو مکتوبلر مختلف استعدادده که سالکرك تربیه‌سنة مخصوص اولدیغی ایچون بو تناقضلر واقع اولمشدر. یا کابری تجهیل و تکفیر و طعنه نه دیه‌لم؟ امام ربانی بونلرك هیچ برنده معزور دکلدر. سائر اکبرک اثری میدانده‌در. بونلرك هیچ بریسنده بویله اخص الخواص اولیایه و پیران طریقه اصلا تجاوز یوقدر. (٤٥)

مکتوباتک برنجی جلدینک ۱۹۳ نجی صحیفه سنده ۲۶۶ نجی مکتوبک ۷ نجی سطرنده شویله دییور: شیخ محی الدین عربنک دخی عبارتلی اجابه ناظردر. و قدرتک معناسنده فلسفهیه موافقتی واردر که قادردن ترک صحتنی تجویز ایله ایله میوب و جانب فعلی لازم بیلیر. عجائب کار و باردر که شیخ محی الدین مقبوللردن اولمق اوزره معدود و ملحوظدر. و آنک اکثر علومی اهل حق مجالفدر. (!) خطا و ناصواب ظهور ایدر. (?) برکروه واردر که شیخه تقلیدی اختیار ایدوب و آنک جمیع علومنی صواب بیلیرلر. و دلائل و شواهد ایله اول علومک حقیقتنی اثبات قیدینه دوشرلر. شک یوقدر که افراط طریقنی اختیار ایتمشلردر. ]

### مدافعه

مولانا جامی حضرتلی نفحات الانسده بویوریورکه: خواجه محمد (۴۶) پارسا حضرتلرینک مجلسنده شیخ محی الدین عربی قدس سره حضرتلرینک مصنفاتنک ذکر کی کچدی. والدلرندن نقل ایدوب بویوردیلرکه: فصوص جاندر و فتوحات کوکلدر. و دخی بویورمشلردرکه هر کیمسه که فصوصی ای بیله او کیمسهیه حضرت رسول صلی الله علیه و سلمه متابعتی داعیه سی محکم اولور.]

بونکه برابر خواجه محمد پارسا حضرتلی فصوص الحکمی شرح ایتمش و حضرت شیخک علومنک حقیقتنی دلائل و شواهد ایله اثبات قایدنه دوشمشدر. و کذا پیران نقسیده دن و ملانا جامی حضرتلی دخی فصوص الحکم شارحلرندندر. بناءً علیه امام ربانی نک بو مکتوبنده کی حکمنه کوره هم خواجه محمد پارسا هم ده مولانا جامی حضرتلی مقلدلردن و اهل حق مخالف اولان علومی تمیزه مقتدر اوله میان مفرطلردن اولمش اولور. غریبدر که ۲۹۰ نجی مکتوبنده ۲۵۲ نجی صحیفه نک ۲۵ نجی سطرنده شویله دییور: [شاه نقشبند حضرتلی آخر حیاتنده پارسا حقنده بویوردیلرکه-هر که میل دیدن من (۴۷) بکند محمد را ببیند-یعنی بنی کورمک آرزوسنده اولان کیمسه محمد پارسای کورسوک. و دخی آنلردن منقولدرکه بویورمشلر: (مقصود از وجود بهاء الدین ظهور محمد است) یعنی بنم وجودمدن مقصود اولان پارسانک ظهوریدر دیمکدر. فکر اعتباریله بو مکتوبلرده کی تناقضه و بوزوقلغه دقت اولنسون.

عجبا امام ربانینک مکتبولرینی تبجیل ایدنلره؛ خواجه محمد پارسا حضرتلی مفرط بر مقلدمیدر، یوقسه کاملمیدر؟ دیه بر شاشقنلیق کلمزی؟ اکابر بویله صاچمه صاپان مکتوبلر یازارمی؟ مجددلک بویله می اولور؟

امام ربانی طرفتارلرینک چوجقجه بعض سوزلری واردر. بریسی بودرکه: فصوص الحکم شرح ایتمکه آنک مندرجاتنی قبول ایتمک لازم کلمز. حالبوکه بر کتابک مندرجاتنه معارض اولان کیمسه آنک معانیسنی دلائل و شواهد ایله اثبات قیدینه دوشرمی؟ بلکه تنقید و اعتراض ایدر. قبول ایتمدیکی بر کتابنک معانیسنی تأیید ایچون کتاب یازان بر عالم دنیاده بر تک نمونه اوله رق کوستریله مز. نه یاپه لم که دماغلری امام ربانینک سقامت محاکماتیله مشبوع اولانلره بو کی فکرلر معقول کورینیور. حیرت! (۴۸)

امام ربانی پیر طریقتی تجهیل ایتدیک کی اکابر نقشبندیه نک اعتقاداتنه ده مخالفت ایدیور. نته کیم شیخ صوفی یه یازدیغی برنجی جلدک ۳۱ نجی مکتوبنده شو فقره لری یازیور: [اهل حق شکرالله سعيهم میاننده مقرر اولدیغی اوزره احاطه و قرب حق تعالی علمیدر. و حق سبحانه و تعالی هیچ نسنه ایله متحد دکدر. عجبا شیخ محی الدین و آنک تابعلری ذات واجب تعالی یه مجهول مطلق دیرلر. و هیچ بر حکم ایله محکوم بیلمزلر. مع هذا احاطه ذاتی و قرب و معیت ذاتیه اثبات ایدرلر. بو دکدر؛ الا ذات تالی و تقدسه اوزرینه حکم و جسارتدر. پس صواب اولان علماء اهل سنت و جماعتک بویوردکری قرب علمی و احاطه علمیه در...الخ]

### مدافعه

حالبوکه سلطنت اصشادی اکابر نقشیه آرسنده مشهور آفاق اولوب (۴۹) سلسلهیه داخل بولنان عبیدالله احرار قدس سره بویورلرکه: [اگر ذکر بر وجه ایله ملکه اولورسه که کوکل همیشه حاضر اولوب ذاکر بو حضورده متلرز اوله، ابراردن اولور. اکا حاضر مع الله دیمک اولور، اما واصل الی الله دیمک قابل اولماز واصل اودرکه: اسناد حضور آندن منتف الوب بلکه حاضر کندی ذاتیه حق سبحانه و تعالیدر.]

و کذا پیران نقشیه دن مولانا سعدالدین کاشغری حضرتلرینه انتساب ایدن علماء ظاهر دن علادالدین آبیزی کندی لسانیه شونلری نقل ایدیورکه، بو نقل رشحاته مندرجدر:

[انتسابم کوننده سعدالدین حضرتلری بکا نفی و اثبات طریقی تعلیم بویوردیلر. او اثناده بویوردیلرکه ( هر نه قدر علماء ظاهر تأویل ایدرلرسه ده - و الله بکل شیء مجطه - آیت کریمه سنک شهادتی موجبجه حق تعالی حضرتلرینک بالذات جمیع اشیای محیط ایدکنه اعتقاد ایتیمک لازمدر.) مولانا حضرتلرینک بو سوزلرندن (۵۰) غایت قورقدم. قورقدیغیمی فراست ایله آکلادیلر. بویوردیلرکه ( اهل ظاهر دیمشلدرکه حق سبحانه و تعالی جمیع اشیای علمی ایله محیطدر. - وان الله قد احاط بکل شیء علماً -

آیت کریمه سی بوکا دلیلدر. هیچ اولمازسه بوکا اعتقاد ایتیمک لازمدر. زیرا بو مرتبهیه اعتقاد لازمدر.) بو سوزدن کوکل خوش اولدی. دیگر بر کون مولانا حضرتلرینک حضور شریفلرینه واردم. بویوردیلرکه (مولانا علاءالدین؛ فائده یوقدر، احاطه و معیت ذاتی ایدوکنه اعتقاد ایتیمک لازمدر. اهل تحقیقک معتقدی بودر.) مولانا سعدالدین کاشغری حضرتلری، عبیدالله احرار حضرتلری کبی بر مرشد و انسان کاملدر. ترجمه حال نفحات الانس ترجمه سنک ۴۲۴ نجی صحیفه سنده مزکور اولدیغندن بوراده ذکرینه حاجت یوقدر. ایمدی امام ربانینک بو مکتوبلری مألنه کوره بو زوات شریفه دخی ( اهل حق شکر الله سعیههم) زمهره سندن (۵۱) و اهل سنت والجماعت طائفه سندن اولماق ایجاب ایدر.

امام ربانینک بو فکری جناب شاه نقشبند قدس سره حضرتلرینک (نه مکانی زتو خالی نه تو در هیچ مکانی) یعنی سندن خالی هیچ بر مکان یوقدر. و سن ده هیچ بر مکانه دکسک. قولنه مخالف و حضرت شاهک قولی شیخ اکبرک بیان عالیرینه تمامیه موافقدر. و بو محققلرک اعتقادلری ده (الا ما الله کل شیء باطل) یعنی آگاه اول الله تعالیدن خالی اولان هرشی باطلدر. حدیث شریفه مطابقدر.

امام ربانی بو حدیثه مخالفت ایدیور. (یا لکز قرب علمی و احاطه علمی) علماء ظاهرک عقول جزئیلریله ویردکلری حکمدر. زیرا آنلرک مسندی ثلم کلامدر. علم کلام ایسه علوم استدلالیه دندر. علم تجلی دکلد. نته کیم علم کلامده متبحیر اولان محققلردن اسمایل آنقرهوی قدس سره حضرتلری مثنوی شریف شرحنده شویله بویورلر: علماء کلامیه نک روح حقنده کی معلوماتی، جانی بیلیمک دکلد. نته کیم آنلر یالکز روحک امر الهی و نفخه ربانی اولدیغندن و جسمده (۵۲) سوسامده کی یاغ کبی سریان قیلندیغندن بحث ایدرلر. بو قدر بیلش جانی بیلیمک دکلد. بلکه جانی بیلیمک؛ جانک ربی ایله قائم اولدیغنی و دائماً آندن فیض و نور آلدیغنی و آنک کمال قربی و آکا مظهر مرآت اولمسنی مع الیقین زوقاً بیلیمک در.)

فی الحقیقه علماء کلامیه حق تنزیه ایده جکز دیه حقک عالم ایله مناسبت وجودینی بیان ایچون بر طاقم آکلاشلماز سوزلر ایجاد ایدوب عقول ناقصه اربابی تغلیط ایتمشلدرد. و ازجمله حقک احاطه سی احاطه علمییه در دیرلر [الله بکل شیء مُحیطاً] یعنی الله حر شیء احاطه ایدیجیدر. آیت کریمه سنی بلا لزوم تأویل ایدرلر. حالبوکه الله اسم ذات در. و اسم ذاتدن منفک دکلد. ناء علیه الله بالذات اشیای محیطدر دیمک اولور. و علم ذاتک صفتی اولدیغندن و ذاتک [وَأَنَّ اللَّهَ قَدْ أَحَاطَ بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْماً] آیت کریمه سی موجبجه بالطبه حق اشیای علمی ایله ده محیط اولور. عقل سلیم عندنده قرآن و حدیثدن آکلاشیلان (۵۳) معنی انجق بودر. چونکه عالمک فضای نامتناهی ایچنده قاپلادیغی بر یر واردر. اگر حقک احاطه سی ذاتی اولمسه آنک ذاتی بو عالمک قاپلادیغی حیزدن خارج قالیر. بویله اولونجه ده حقک وجودینک و وارلغنک حدودی ایله عالمک وجودینک حدودی آیرلمش اولور. بو ایسه ذات حقه اسناد نقیصه در. بوندن باشقه علم صفتدن و صفت موصوفدن منفک اولماز. بناءً علیه

ذات حَقِّك احاطه ایتمدیکی بر حیزده موصوفون آیری اوله رق بر صفتک احاطه سی ناصل اولور؟ ایشته وهم ایله مشوب اولان نظر عقلینک تنزیهی بو قدر اولور. اکر علم کلام ادراک حقیقته کانی اولسه ایدی بو علمده متبحر اولوب (الجام العوام من علم الکلام) کبی اثرلر یازان امام غزالی حضرتلری (المنقذ من الخلال) اسمنده کی کتابنده بو علمک مقصدینه خادم اولمادیغنی بیان ایتمزدی. کوریلورکه علماء ظاهر تنزیه وهمیلرینه رواج ویرمک ایچون وحدت وجودی انکار ایدیورلر. بر طرفدن تنزیه ایدرکن دیگر طرفدن دخی ضمناً قرآنی ده، حدیثی ده (۵۴) انکار ایتمش اولیورلر. بوندنده خبرلری اولمیور. چونکه فکر استدلالی چوروک بر شی در. علم تجلی کبی دکلدر.

### مثنوی

پای استدلالیان چوین بود \*\* پای چوین سخت بی تمکین بود

### ترجمه

اهل استدلالک آیاغی تخته دندر \*\* تخته آیاغ ایسه پک تمکینسر اولور

-۸-

امام ربانی مکتوباتک ۲۰۸ نجی صحیفه سنده مندرج ۲۷۰ نجی مکتوبنده حضرت شیخ اکبرک و بالجمله محققلرک بنای معارفی الوان (وحدت وجود) مسأله سنی تزییفاً شویله دییور:

[بو جماعت بر کیمسه که وجودک ایکی اولمسنه فائل اولسه و حق تعالینک ماسواسنی عبادتدن تنزیه ایلسه آکا شرک دیرلر. و شول کیمسه که وجودک بر اولمسنه قائل اولدقدن صوکره اکرچه حزار (۵۵) صنمه عبادتی، اکر اونلر ظهورات حق سبحانه اولمق خیالیه ایدرسه آکا موحد دیرلر. و آنلره عبادت ایله مک حق تعالی یه عبادتدر دیرلر. انصاف ایله مک کرکدر که بو ایکی صنفدن مشرک اولان کیمدر؟ و موحد کیمدر؟ انبیا علیهم الصلاة والسلام وحدت وجوده دعوت ایله مه مشلر و وجودک ایکی اولمسنه فائل اولان کیمسه یه مشرک دیمه مشلدر. اونلرک دعوتلری معبود جل سلطانه نک وحدتنه در. و ماسوایه عبادت ایله مک شرکدر دیمه مشلدر...]

### مدافعه

وحدت وجود مسأله سی غایت نازک و غامض بر مسأله در. بو مکتوبلر امام ربانی نک بو مسأله یی اکلایه مدیغنی اثبات ایتمکده در. زیرا بو مسأله یی اکلایه مایانلر ایکی صنفدر. بریسی اکلایه مایانلر ایچون انکار ایدر. دیکری اکلایه مایانلر تصدیق ایدر. و اکلایه مدیغنی ایچون یالکش اعتقاداته صاپلانیر. امام ربانی نک دیدیکی کبی پوتلره و اشیایه اولان عبادتک حقه عبادت اولدیغنی ظن ایدر. حالبوکه مسأله نه انکار (۵۶) ایدنلرک و نه ده آکلامه دن آکلادیغنی ظن ایدوب ضلالتله دوشنلرک اعتقادلری کبی دکلدر. بز بوراده بو غامض و نازک مسأله یی ایضاح ایده جک دکلر. یالکز امام ربانی نک یالکش اکلایشنی رد ایده جکز.

معلوم اولسون که وحدت وجودی کشفاً و زوقاً مدرک اولان محققلرک عندنده شرک اوچ قسمدر.

۱- شرک جلی

۲- شرک خفی

۳- شرک اخفی

شرک جلی: مخلوق اولان اشیایه طاپانلرک شرکیدر. بو شرک حقنده آیات قرآنی و احادیث شریفه چوقدر. شرک خفی: حقه اولان عبادته ریا و سمعه کبی نفسک حزلینی قارشیدیرانلدر. بویله ریا و سمعه ایله اولان عبادتلرک مقبول اولمادیغنی حقنده ده آیات و احادیث واردر.

شرک اخفی: بو ده علماء ظاهرک و بو علمایه تابع اولان عوام مؤمیننک حَقِّک وارلغی و وجودی مواجهه سنده، نفس الامرده خلقلک وجودینی ده ثابت کوروب ایکی وارلق و وجود اثبات ایتمکدر. بو شرک حقنده رسول اکرم افندمز: (۵۷) (الشرك اخفی فی امتی من دبیب النمل علی الصفا) یعنی بنم امتده شرک مجلا بر محلدکه قارنجه نک یورویشدن داها کیزلیدر. بویورلر.

ایشته امام ربانی وحدت وجودی اکلامیانلرک برنجی صنفندندر. وحدت وجوده اعتقاد ایتمک، بیک پوته عبادت ایتمه‌نک حقه عبادت اولدیغینی اعتقاد ایتمک اولدیغینی ظن ایتمشدر. و بو اکلایشه کوره حضرت شیخ اکبره و اهل حقیقتک جمله‌سنه افترا ایتمشدر. محققلرک هیچ بریسی و حضرت شیخ اکبر هیچ بر اثرنده پوته طایمه‌نک اللهه عبادت ایتمک اولدیغینی بیان ایتمه‌مشلردر. اهل وحدتک، شرک حقنده که خلاصه مزه‌بی یوقاریده ذکر ایدلدی.

ایشته حضرت شیخ اکبرک تابعلرندن بولنان و وحدت وجودی زوقاً و حالاً عارف اولانلردن بر ذاتک سوزی:

کوروئن جمله اشیادن خدادر ... صاقن صانمه آنی سندن جدادر  
همان ذات خدادر عین ایشا ... فقط ایشا دکدر عین مولا

ایمدی اشیا مولانک اینی اولماینجه او ایشایه عبادت ایدن مشرکله ناصل (حقه عبادت ایدیورلر) دینله‌بیلر؟ بو سوز وحدت وجودی اکلامیانلره افتراسیدر. استدلالی فکرک (۵۸) و ظاهری علملرک قوتی بو قدر اولور.

پیغمبرلرک وحدت وجوده دعوت ایتمدکری ده دوغری دکدر. وارلغک و وجودک بر اولدیغنه دائر قرآن کریمده و احادیث شریفه‌ده چوق بیانات واردر. فقط اهل ظاهرنعقول جزئیله‌ری قبول ایده‌مدیکندن هپسینی تأویل ایدرلر. چونکه نظرلری وجودک و وارلغک ایکی اولمسنه صاپلانمش قالمشدر. بو نقطه نظره کوره حلول و اتحاد لازم کله‌جکی ایچون احاطه ذاتیه‌بی صراحت قرآنییه رغماً تأویل ایدرلر. و حقیقته تشنه اولانلری بری ایکی کورمکه و شاشیلغه دعوت ایدرلر. فقط نه یاپه‌لم که عقول اصل فطرته‌ده متفاوتدر. بو سببله هر بر عقل هر شئییه نفوز ایده‌مز. نته‌کیم مثنوی شریفده بیان بویوریلر.

این تفاوت عقلها را نیک دان ... در مراتب از زمین تا آسمان

هست عقلی همچو قرص آفتاب ... هست عقلی کمتر از هر وشهاب

هست عقلی چون چراغ سرخوشی ... هست عقلی چون ستاره آتشی

**ترجمه (۵۹)**

ای بیل که بو تفاوت عقللر ایچون تراتیده یردن کوکه قدردر. کونش قرصی کبی بر عقل واردر. زهره و شهابدن داها اشاغیده بر عقل واردر. بر عقل واردر که بر سرخوشک چراغی کبی در. بر عقل واردر که بر آتشدک قیویلجمی کبی در.

ایمدی عقللرنده قوت اولانلرک استفاده‌سی ایچون وحدت وجود حقنده عبدالعزیز دهلوی حضرتلری فتاواسنده مندرج اولان بحثی عیاً نقل ایدیورم:

[دیگر اعتذار به شغل همه اوست و حقیق این است که مراد تحصیل حالی است که لازم اضطراری قلب شود و اختیار رفع آن نماند. اگر کس را اعتقاد حقیقت وحدت وجود شابت است ملازمت این شغل باین حالت می‌کشد و الا هرگز نمی‌کشد، بلکه همیشه باطنش کم می‌کند که این خیال من خلاف واقع است. این شغل صاجی اهرکز نفع نخواهد داد و شبهه نیست که ظاهور این معنی خود بخود بتصفیه قلب [۶۰] اولی و اقوی است و از مدخلیت تصنع و تکلف بعید تر است و خواجه خسرو رحمة الله علیه نوشته ایند که مادام شخص که معتقد تو حید وجود نیست حصول فنا فی الله و وجود او را ممکن نیست در حق منکر او همه فناها در حجب نور انیه است که غیر غق است و تجلیات او همه انوار لطائف و غیره نه ظهورات حق تعالی و تحقیق توحید وجودی طولی می‌خواهد مجمل آن که آیات کالم الله احادیث رسول الله صلی الله علیه وسلم معیت و قرب ذاتی صریحا اثبات می‌کنند آن که همه مصروف از ظاهر اند بی امتناع او نچو اند شد و این همه از خلاف عقل ما ست نه از کتاب سنت چه انصافست که منصوبات شرعی را غیر شرعی و مخیلات عقل ناقص حود

را شرعی تمام کنیم را جامع در حدیث -لو دلیتم بحبل الی الارض السابعة السفلی لهبط علی الله- دلیل و  
اضحست (۶۱)

### ترجمه

هپ اودر شغلنه اعتراز دیگر و بونک تحقیقی اودرکه مراد، قلبک لازم اضطراریسی الوان بر حالک  
تحصیلیدر. و آنک رفعنه اختیار قالماز. اگر بر کمیسه نک حقیقت وحدت وجود اعتقادی ثابت اسه بو شغلنه  
دوام، بو حاله چکر. و یوقسه اصلا چکمز. بلکه آنک باطنی دائماً؛ بنم بو خیالم خلاف واقعدر دیه حکم ایدر.  
بو شغل اصلا صاحبنه فائده ویرمز. و شبهه یوقدر که بو معنائک ظهوری خود بخود تصفیة قلب ایلله اولی و  
اقویدر.

و تصنع و تکلف مدخلیتندن پک اوزاقدرد. و خواجه خسرو رحمة الله علیه یازمشدر که: بر شخص توحید  
وجودی یه اعتقاد ایتمدکجه فنا فی الله و فناء وجود آکا ممکن دکدر. وحدت وجود منکری حقننده بوتون فنا  
حقک غیری اولان نورانی حجابلر ایچندهدر. و آنک تجلیاتی بوندن لطائف و سائردهدر. حق تعالینک ظهوراتی دکدر.  
و توحید وجودینک تحقیقی اوزوندرد. آنک اجمالی بودرکه (۶۲) آیت کلام الله و احادیث رسول الله الم معیت و  
قرب ذاتی پی صریحاً اثبات ایدرلر. و او معنی هپ ظاهرندن مصروفدرلر. ظاهرندن اقناعسز اوله ماز. و بو هپ کتاب  
و سنته دکل بزییم عقلمزه مخالفدر. نه انصافدر که منصوبات شرعیه یه غیر شرعی و کندی عقل ناقصمز  
مخیلاتنه شرعی نامنی ویرهلر. جامع ترمزی ده کی حدیث شریف:

اگر یدنجی ارض سفلیه قدر بر ایپ صارقته کز اللهک اوزرینه دوشردی. دلیل واضحدر.  
کوریلپورکه امام ربانی علم کلام علماسنک مسلکی قبول و پیران حضراتنه و بالجمله قافله محققینه مخالفت  
ایتمش بر ذاتدر. آنک عندنده محققلرک حل ایتدیکی بر چوق مسائلک هپسی مجهولاتدندرد.  
بناء علیه امام ربانی نک مسلکی قبول ایچون بر طاقم مسأله لرده جهلی قبول ایتمک ضروریدر. (۶۳)

-۹-

امام ربانی شیخ صوفی یه یازدیغی برنجی جلدک ۳۱نجی مکتوبکده دیویرکه: [ بو طریقه علیه نک  
ممارستندن صوکره آز مدته توحید وجودی منکشف اولدی. بو کشفده علو پیدا اولوب بو مقامک علوم و  
معارفی فراوان ظاهر اولدی. و بو مرتبه نک دقایقندن بر مرتبه قالدی که اول منکشف اولمادی. دقایق محی الدین  
عربی پی کما ینبغی لایح قیلدیلر. و تجلی ذاتی که صاحب فصوص بیان بویورمشلردرد. و آندن غیری پی نهایت  
عروج بیلمز. و اول تجلینک شاننده آنک مابعدی انجق عدم محضدر بویورلر. اول تجلی ذاتی ایلله شرفیاب  
اولوب و اول تجلی نک علوم و معارفی که شیخ آنی خاتم الولایه یه مخصوص بیلیر. اول دخی تفصیل معلوم  
اولدی... ناکاه عنایت حق دریچه غیبندن عرصه ظهوره کلوب و پرده روپوش بی چکونه کی انداخته ایدوب اتحاد  
وحدت وجودن (۶۴) اقتضا ایدن علوم سابقه پی ستر ایدوب و یقین یقین معلوم اولدی که صانع جل شانده  
ایچون بو ذکر اولنان نسبتلردن با عالم هیچ ثابت یوقدر. اهل حق شکر الله سعيهم میاننده مقرر اولدیغی اوزره  
احاطه و قرب حق تعالی علمیدر. و حق تعالی هیچ تستر ایلله متحد دکدر... ]

### مطالعه

بو مکتوبک آچیقجه خلاصه سی شورد: (بن طریقت نقشبندیه یه ممارسه دن صوکره از مدته توحید  
وجودی بکا منکشف اولدی. بو کشفده یوکسلدم. صاحب فصوصک بیانی بیان بویوردیغی تجلی ذاتی یه نائل  
اولدم. و محی الدین عربی حضرتلرینک معارفنک دقایقی بکا تفصیل ایلله معلوم اولدی. اکسزین عنایت حق وجودک  
برلکنی اورتوب بکا ایکیلکنی کوستردی. صانع تعالینک عالم ایلله هیچ مناسبتی یوقدر. حقک عالمی احاطه سی و  
عالمه یقینلکی علمیدر.) (۶۵)

شو افاده لره نظراً امام ربانی نک سلوکنده ده آلدانیدیغی اکلاشیلپور. چونکه طریقت نقشبندیه نک سلوکی  
طرق سائر خلافنه اوله رق روح یولندندرد. و سالکک روحی تقویه ایدیلنجه صفات نفسانیه سی روحک قوتی

آلتنده زبون اولور. طرق سائر ده سلوك ايسه نفسك تربيه سی یولندن اولوب نفسك صفتلری مقهور اولدقدن صوكره روحك قوتی ظاهر اولور. بونك ایچون طریقت نقشبنديهك ابتداسی، سائر طریقتلرك نهایتیدر دینلمشدر. بناءً علیه طریقت نقشبنديهك مرشدك كامل و مكمل و مریدك ده غایت مستعد و بدعتلردن مجتنب اولمسی لازم کیر. مرشدك تربيه ده كه اهمالی و مریدك رخصتله عملی غایت تهلكه لیدر. استعداد سزلق مسأله سی ده آیری بر شی در. سالك بردن بره یوقسكدن آشاغی یه صقوط ایدر. و روح یولندن سلوك ایدنلرك چوغی تجلیات روحانییه یی تجلیاتی ربانیه ظن ایدرلر. بو حصوصده کی دستوری جواهر غیبدن عیناً نقل ایدیورم: (٦٦)

[تجلی، الوهیتك ذات و صفاتك ظهورندن عبارتدر. و روح ایچون دخی تجلی اولور. و سالكلرك چوغی بو مقامده مغرور اولمشلردر. و تجلی حق بولدقلرینی ظن ایتمشلردر. اكر شیخ كامل، صاحب تصرف اولمازسه بو ورطه دن خلاص کوچ اولور. وقتاكه كوكل آینه سی صفات بشریه دن و طبعیت پاصندن صافی اولور. بعض صفات روحانی قلبه تجلی ایدر. و او، انوار روحانیتك غلبه لردن اولور. زیرا روح تمامیه فصات بشریه دن خارخ اولمشدر. و بعضاً روح تماماً کندی صفاتیه تجلی ایدر. و بو صفات بشریه آثارینك کاملاً محوئندن اولور. زیرا روحك ذاتی خلیفه حقدر. تماماً تجلی ایدر. و خلافتی صسبيله -بن حقم- دیر. تجلی روحانی ایله تجلی ربانی آره سنده كه فرق بودرکه:

١- تجلی روحانی حدوث تمغاسنی طوتار. آنك ایچون قوت افنا اولماز. کرچه ظهوری وقتنده فات بشریه ی (٦٧) ازاله ایدر. ولکن فانی ایده مز. وقتاكه تجلی جاب آرقه سنه کیرر. درحال صفت بشریه ظاهر اولور. ولاکن تجلی حق سبخانه و تعالی بو آفتلردن امیندر.

٢- تجلی روحانیدن آرام دل ظاهر اولور. و شکدن خلاص اتمز. زوق معرفت تام ویرمز. ولکن تجلی حق سبخانه و تعالی بونك خلافته در.

٣- تجلی روحانیدن غرور و پندار ظاهر اولور. و عجب و وارلق زیاده لشر. و طلبده نقصان اولور. و خوف و نیاز آزالیر. ولاکن تجلی حق سبخانه و تعالیده بنلرك هپسی قالقار. و وارلق یوقلغه مبدل اولور. و طلب آرتار و تشنه لك زیاده اولور. و خوف و نیاز زیاده لشر.]

ایشته امام ربانینك غرورنه و کملینی تجهیلنه و طعن و اعتراضلرینه و معرفت تام ذوقندن اوزاق اولمسنه باقیلرسه تجلی روحانی یی حضرت شیخ اکبره اولان تجلی ربانی و ذاتی ظن ایتمشدر. (٦٨) زیرا تجلی ذاتی چاشنیسنی طادان بالجمله محققلر وحدت وجدی اثبات ایدرلر. و آنك ایلریمی اولمدیغینی بیان ایدرلر. و آنلرده زره قدر غرور و پندار اولماز. و کیمسه یه تعن ایتمز. تجلی ذاتینك ناصل ایلریمی اولورکه وارلق اصلا تحدید و تعدید قبول ایتمه یین بر مفهوم کلی اولوب آندن ایلریمی عدمدر. و عدمك اصلا ساهه سی یوقدر. اكر اولسه وجود و وارلق اولوردی. عدم انجق وجودك مقابلی اوله رق زهنده تخیل اولان بر معنای ظلمانیدر. وجود بر نور محیطدر. نور کندی ظاهر و اشیایی مظهر اولدیغی کبی وجود دخی کندیسی ظاهر و اشیایی مظهردر. مشهود اولان اشیاده اك اول نظره چارپان وارلقدر. هر شی وارد و وار اولور. یوقدن نه چیقار؟ بناءً علی اشیاده وارک والغندن باشقه هیچ بر شی یوقدر.

بناءً علیه تحدید و تعدید قبول ایتمه یین وجودی و وارلغی ایکی یه آیریروب (٦٩) تحدید و تعدید ایتمك شاشیلقدن باشقه بر شی دکلدر. زیرا وحدت وجودك ضدی کثرت وجوددر. وجودك برلکنی رد و انکار ایدنلرك آنك ضدی اولان کثرت وجودی قبول ایتملری ایجاب ایدر. بو ايسه انجق وارلقده حقه شرك قوشمقدر.

#### مثنوی

چونکه چفت احوالیم ای شخص \* لازم آید مشرکانه دم زدن

#### ترجمه

ای صورت پرست! مادام که شاشیلرك آرقاداشی اولیورز، مشرکجه قونوشمق لازم کیر.

#### خاتمه

مکتوباتده کوردیکم تناقضلرک و چوروک محاکمه لړک هپسنى قيد ايده مدم. چونکه وځتم مساعد دکلدړ. اساساً پير طريقتک تجهيلنى حاوى مکتوب مکتوباتک ماهيتنى ميدانه قويمق ايچون کافى ايدى. فقط اخوانک طلبى اوزرينه (۷۰) يالکز ارباب انصافه نمونه اولمق ايچون اکبره حقسر طعن و اعتراضى حاوى مکتوبلرده کى فقره لرى آلهرق مدافعه لريمى يازدم. يازديغم مدافعات صريح و منطقى اولديغى ايچون دوغرو اولديغنه قانعم. ارباب عقل و محاکمه دخی بونلرى تدقق ايده بيلرلر. شونى ده سويليه يم که: بو ائنده باطنمده بر عقده پيدا اولدى. ديدم که: بو امام ربانى علمادن و اهل طريق آره سنه کيرمش و حتى طريقت نقشبنديه سلسله سنه ده داخل اولمشدر. و منتسبلرى طرفندن ده کنديسنه (مجدد الفى ثانى) لقبى ویرلمشدر.

امام ربانى نك اکبره طعننى ناخوش کوروب بو مدافعه نامه يى يازمق صورتيله بن ده بر ولى يه اعتراض ايتمش اولميه يم؟

بو دوشنجه ائناسنده المده مولانا جامى حضرتلرينک نفحات الانس ترجمه سى واردى. جناب حقه مناجات ايتدم ده: يا ربى بو مکتوباتى تدقيقده کى مقصدم، بو ذاتک مسلکک اصابت (۷۱) ويا عدم اصابتنه مطلع اولمق اولديغى عند الوهيتکده معلومدر. بو کتابده سنک و ليلرندن اولان مولانا جامى حضرتلرى سنک بر چوق و ليلرينک مناقبى و احوالى حکايعه ايتمشدر. امام ربانىنک نظيرى اولان بر ولىنک ترجمه حالى شو کتابى آچديغمده لطفاً و عنايه نظريه مصاسف قيل. ديدم. و کتابى آچدم. کتابک ۳۶۰ نجى صحيفه سنده مناقبى مندرج اولان (شيخ عبدالله باکو) ظهور ايتدى. اوقودم. حيرتله مستغرق اولدم. اخوانه عبرت اولمق اوزره او مناقبى آچيق بر لسان ايله بورايه درج ايدىيورم:

شيخ عبدالله باکو قدس الله سره: آدى على بن محمد بن عبداللهدر. ابن باکويه محمد بن... ديمکه معروفدر. شيرازدن سفر ايدوب نيشابورده استاد امام قشيرى ايله و شيخ ابو سعيد ايله ملاقات ايتمشدى. و شيخ ابو العباس نهاوندى ايله بر مدت مصاحبت ايتمش ايدى. و آره لرنده طريقتده چوق سوز کچمش ايدى. (۷۲) و شيخ ابو العباسونک فضلنه و سبقنه اعتراف کوسترر ايدى. و آندن سوکره شيرازه کلى. و طاغده شيرازه قريب بر مغاره ده منزوى اولدى. و جميع مشايخ صوفى و علماء و فقرا آنک صحبتنه دائم دوام ايدرلر ايدى. هجرتک ۴۴۲ نجى سه نسنده وفات ايدى. شيخ ابو سعيد ابو الخير نيشابورده ايکن استاد امام ابو القسم قشيرى آنلردن هر هفته بر کون آنلرک تکيه سنده وعظ و نصيحت ايتمسنى ايسته مش و کرسى قوروب اوزرينه اورتو اورتمشدر ايدى. و خلق پيدر پى کلوب اوطورلردى. تصادفاً بر کون شيخ عبدالله باکو امامى زيارته کلمش ايدى. اوطورديلر و استفسار خاطر ايديلر. ابو عبدالله – بو حاضرلق نه در؟ ديدى. امام قشيرى شيخ ابو سعيد وعظ و نصيحت ايده چکدر، اوطور سن ده دیکله ديدى. ابو عبدالله بن آکا معتقد دکلم ديمکه برابر اوطوردى. (۷۳) استاد امام قشيرى: دیکله که بو ذاتک خواطره وقوفى واردر. بوتون حرکاتنى و دوشونجه لرينى او درحال سکا اظهار ايدر. ديدى. متعاقباً شيخ ابو سعيد کلوب کرسيه چيقدى. حافظلر قرآن قوقوديلر. و شيخ ابو سعيد دعا ايتدى. و سوزه باشلادى. عبدالله باکو او ائنده آغزينک ايچنى نفس ايله طولديروب کيزليجه و ياواشجه کندى کندينه (بس بادکه در در ديز بادست) يعنى ديز بادده چوق يل واردر ديدى. ديزباد؛ نيشابوره بر منزلک مسافه سى اولان بر قريه نك ايدير. بو سوزدن مرادى: ديزبادده قورو لاف و آتمه طوتمه چوق ايمش ديمک ايدى. هنوز بو سوزى تمام ملاحظه ايتمه مش ايدى که شيخ ابو سعيد يوزينى آندن طرفه چويروب (اوت ديزباد روزگارک منبعى در) ديدى. و ينه دوزينه دوام ايتدى. شيخ ابو سعيدک سوزلرى حرارتلى و مؤثر بر حاله کلى. و شيخ عبدالله او حالى کوردى. و او سلطنتى و خاطره لره وقوفى مشاهده ايتدى. و دوشوندى که: بو قدر موقوفه تجريد ايله (۷۴) طوردم. و بو قدر مشايخ کوردوم. و چوجقلقدن برى آنلره خدمت ايدم. سبب نه درکه بوتون بو حالر بو آدمده ظهور ايتسنده بزده هيچ بر شى ظاهر اولماسين. شيخ ابو سعيد درحال آندن طرفه دونوب ديدى. اى افندى؛ قواچناتیکه تو ابخت چنانست من ... چنيم که مرا بخت چنين است چنين

ترجمه

سن اویله سک که طالع سنک ایچون اویله در اویله: بن بویله یم بنم ایچون طالع بویله در بویله دیوب النی یوزینه سوردی. و کرسیدن آشای یه اندی. و استاد امامک و عبدالله باکونک اوکنه کلدی. اوطوردیلر. شیخ ابو سعید استاد امامه دیدیکه. بو افندیه سویله که کوکلنی بزه خوش ایتسین. ابو عبدالله دیدی. کوکلنی او وقت سکا خوش ایدرم که هر پنجشنبه بنی زیارته کلیرسک بوندک صوکره کلمیه سک (!) ابو سعید سکا چوق مشایخک و بویوکلرک نظری دوقونمشدر. بز سکا او نظرلردن دولای (۷۵) کلپورز. یوقسه سنک ایچون کلمپورز. دیدی. وقتاکه ابو سعید بونی سویله دی. اوراده اوطوران جماعت آغلامغه باشلادی. و شیخ عودالله دخی چوق اغلادی. و کوکلندن او انکار و حکم و حکومت کیتدی. و جمله جماعت صفای خاطر ایله خوش دل اولوب داغلدیلر. وقتاکه شیخ ابو عبداللهن انکار کیتدی. شیخ ابو سعیدک زیارتنه کیتمکه باشلادی. فقط هنوز آنلرک سماع و رقصنه عظیم انکار ایدی. و آره صراده اظهار ایلر ایدی. بر کیجه رؤیاسنده آکا غائبدن (قومووار قصوالله) یعنی قالدک الله ایچون رقص و سماع ایدک. دیه ندا کلدی. اویانوب لاحوله چکدی. و بورؤیا شیطانیدر دیدی یینه اویودی. یینه واقعه سنده (قومووار قصوالله) نداسنی ایشتدی. یینه اویاندی. لاحوله دیدی. و ذکره مشغول اولدی. و قرآندن بر نیجه سورهلر اوقودی. و اوچنجی دفعه اویودی. یینه اولکرکی مذکور ندایی ایشتدی. بیلدکه بو رؤیا شیطانی دکلدر. شیخ ابو سعیده انکاری سببنددر. سحر وقتی اولدی. قالدوب (۷۶) شیخ ابو سعیدک تکیه سنده کلدی. تکیه نک قاپوسندن ایچریه کیررکن شیخ ابو سعید ایچریدن (قومووار قصوالله) دیه ندا ایدردی. شیخ عبداللهک کوکله خوش اولوب انکاری بالکیه زائل اولدی.

امیدی امام ربانی علومده و مجاهده ده و بونکله برابر محققلی انکارده و آنلره طعن ایتمکده و کندیسنه بر چوق مشایخک نظری دوقونمش اولمقده و سماعی انکار ایتمکده و خشونت طبعده و داعیه تحکم و تفردده شیخ عبدالله باکونک نظیریدر.

ابو سعید ابو الخیر حضرتلری، شیخ عبدالله باکونک اصلاح باطننه مؤثر اولمش و آنده تصرف ایتمشدر. عجباً امام ربانی یه ده مؤخرأ بویله بر کاملک تصرف ایله صلاح کلوب انکاردن کچدیمی یوقسه کچدیمی؟ مکتوباتک اوچنجی جلدینک ۸۷نجی صحیفه سنده مندرج ۸۸نجی مکتوبنده کی شو عبارهلره نظرأ شیخ اکبر قدس سره حضرتلری علیهنده یازدیغی اولکی مکتوبلردن بر درجه یه قدر رجوع ایتدیکی اکلاشیلیور: (۷۷) او عبارهلر شویله در.

[چونکه نوبت بزرگواران محی الدین العربی قدس سره یه رسیده اولوب آنلر بو مسأله ده کمال معرفت لردن ناشی شرح و بیان و ابواب و فصول ایله عیان ایلدیلر. و حرف و نحوکی تدوین بویوردیلر. مع ذلك بو طائفه دن بر جماعت آنک مرادینی فهم ایله میوب تخطئه ایله مکله مطعون و ملام اولدی. بو مسأله نک اکثر تحقیقاتنده شیخ محقذر. و طعن ایدنلر صوابدن دوردر. شیخک وفرت علمی و بزرک اولدیغنی بو مسأله یی تحقیقندن فهم ایده لر. رد و طعن ایله مک لایق دکلدر.]

فقیر امام ربانینک رجوعنی (بر درجه یه قدر) دیدیم. چونکه یوقریده التنجی ماده ده ذکر ایتدی کمز برنجی جلدده که ۲۶۶نجی مکتوبنده (اکثر علومنی اهل حقه مخالف) عد ایتمش ایکن بر مکتوبنده (اکثر تحقیقاتنده محق) اولدیغینی بیان ایتمشدر. بو ایکی مکتوبک مألًی بالطبع طبان طبانه ضددر. طالب حقیقت اولان بر کیمسه بو ایکی ضد افاده لردن هانکسنی حقیقت بیلوب (۷۸) قبول ایده جکدر؟

نته کیم فقیرک مخابره ایتدی کم بر بچاره اولکی مکتوبک مندرجاتنی حقیقت ظن ایدوب حضرت شیخ اکبرک معارفنی طار و ناقص عد ایتمش و بو ایکنجی مکتوبدن غافل بولنمشدر. چونکه بو عالمده اعمال فکردن عاجز و اوقودق لرینی کوری کورینه قبول ایدن مقلددر واردر. کرچه امام ربانی مدافع لردن بریسی چیقوب دیه بیلرکه: بو مکتوبلر مریدلرک استعدادلرینه کوره یازلمش مکتوبلردر. استعداد مختلف و یکدیگرینه ضد اولدیغیندن امام ربانینک مکتوبلری ده بویله بربرینه ضد و متناقض بر صورتده یازلمشدر.

بزو سوزك دوغرولغنى قبول ايتمكله برابر محضا استعدادنك اختلافنه بناءً اكابر ك تجهيلنى و طعننى  
ايجاب ايتديره جك طرزده مكتوبلر يازلمنى كامللره ياقيشديره مايز. ولايت و نبوت مسأله سنده پير طريقت جناب  
شاه نقشبند و امام غزالى حضرتلرينك تجهيلنه نه لزوم واردى؟ ايشته بو طرزده يازيلمش اولان مكتوبلر ك (۷۹)  
محدودالفكر كميسه لرك اعتقادلى حقنده نه قدر مضر اولديغى فعلاً ثابت اولمقدهدر. حضرت محمود هدايى  
قدس سره دخی استعداداتك اختلافنى نظر اعتباره آلمش و فقط سوزينى پك كاملانه سويله مش. و بعض  
كميسه لر حقنده تفرقه جمعيدين داها فائده ليدر. بويورمشدر. ازواقه بر شى دينه مز. فقط طعن و اعتراض  
شريعت و طريقت و حقيقتده پك چركيندر.

#### خلاصه كلام:

طالب حقيقت اولان اخوان دينمه ديرم كه:

تغليط ازهانى موجب موجب اولان مكتوبات امام رابى شايان استفاده بر كتاب دكلدر. زيرا مكتوباتك  
مصيب اولانلرى زاناً كنديسندن اول كن محققلرك طالب حقيقت اولانلره ابدال بويوردكقلى معارفك باشقه  
تعبيرات ايله تكرارندن عبارتدر. و او محققلرك معارفنه مخالف و يكديكرينى مناقض اولانلرى ايسه هيچ بر وقتده  
برر رهبر معرفت اولاماز.

(والسلام على من اتبع الهدى)

احمد عونى

۱۰ ربيع الآخر ۱۳۳۵

۲۲ تموز ۱۹۳۴ بازار

استنساخ: ۲۸ اغستوس ۱۹۳۴